БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 175 (5067)
Пятница
Августын
30
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байһан коммунист бүхэн, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба колхознигууд бүхэн малай тэжээл бэлэдхэхэ ябадалай энэ үедэ тусгаар онсо удхатай болоод байһаниие мартаха ёһогүй.

Малай тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые заата-заагүй дүүргэхэ

Манай республикын арадай ажахын эгээл голынь, эгээл үндэһэниинь малажал болоно. Малажалаа эрхимээр хүгжөөжэ шадабал, республикамнай оронойнгоо, партиингаа урдахи уялгые һайнаар дүүргэжэ шадаха байна гээшэ. Тиимэһээ малажал хадаа манай һанаха юумэмнай байхаһаа гадна, манай хүдэлмэринүүдэй ямар байһаниие тодорхойлон харуулха үндэһэн ажал болоно.

Шэнэ Сталинска табанжэл хадаа хүдөө ажахын, тэрэнэй тоодо малажалай талаар угаа ехэ зорилгонуудые табинхай. 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуули соо иигэжэ хэлэгдэнэ: „Малажалай талаар—энэ табанжэл соо 1945 онойхидо орходоо адууморидой тоо толгойе—46 процент, эбэртэ малай тоо толгойе—39 процент, хони ямаадай тоо толгойе—75 процент, гахайнуудай тоо толгойе—3 дахин олошоруулха".

Энэ түсэбые дүүргэхэ ябадал хадаа колхозно таряашадай үүсхэлтэй ехэ ажалаар хангагдаха байнабшуу. Малажалые хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые ехэдхэхэ гээшэ малай тэжээлэй бата бэхи базабайгуулһан дээрэһээ дулдыдаха байһаниинь элитэ байна. Тэжээлэй бата бэхи база хадаа малажалые хүгжөөхэ үндэһэ һууринь болоно.

Тиимэһээ „тэжээлэй базануудые үндэһөөрынь һайжаруулха ба малые һайн үбһөөр, корнеплоогоор, силосоор ба бусад шэмэтэ тэжээлнүүдээр, мүн баһа бэлшээреэр хангахын..." хойноһоо томо томо хүдэлмэринүүдые ябуулха гэжэ шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэб тухай Хуули соо сэхэ заагдаһан байха юм.

Иимэ болохолоор, малай тэжээлэй бата бэхи базын ямар ехэ удхашанартай байһаниинь тоншье эли боложо үгэнэ. Мүнөө жэлдэ—дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбэй түрүүшын жэлдэ манай колхозуудай мал адууһые дүүрэн хангажа шадаха—тиимэ ехэ үбһэ тэжээл хуряан абаха гээшэ илангаяа шухала болоно. Мүнөө жэлдэ хуряан абтаһан үбһэ тэжээлһээ малажалай талаар ерэхэ жэлнүүдэй амжалтанууд дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ.

Гэхэтэй хамта, энэ жэлэй үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ айхабтар ехэнүүд дутагдалнууд байна. Малай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгые таһалдуулхын аюулда хүргэһэн аймагуудшье бии. Яруунын, Хоринин, Хэжэнгын, Заиграйн, Курумканай, Зэдын ба бусад аймагууд болбол үбһэхуряалгын хүдэлмэринүүдые хэлэшэгүй муугаар абуулжа, республикаяа гэдэргэнь татажа байна. Яруунын аймаг һүүлэй мэдээгээр үбһэ сабшалгынгаа түсэбые 39,0 процент, силос даралгые—24,2 процент, Хоринин аймаг сабшалгаа 59,6 процент, силос даралгаа—39,4—процент, Курумканай аймаг үбһөө—49,8 процент, силосоо —29,4 процент, Хэжэнгын аймаг үбһэ сабшалгые—69,1 процент, силос даралгые—28,7 процент гэхэ мэтээр дүүргэһэн байха юм. Эдэ тоонууд хадаа дурсагдаһан аймагуудта үбһэ хуряалгын талаар бии байһан хосорогдомол нобшо байдалые элеэр харуулна.

Гадна, манай республикын олонхи аймагууд, тэндэхи колхозууд үшөө нэгэ болохогүй ушарые гаргана. Малдаа тэжээл бэлэдхэхэдээ, үбһэнэй валова суглуулгые анхардаггүй, харин хэдэн гектар сабшаһанаа урдаа баридаг ябадал гарана. Үнэндөө, малаа сабшаһан гектараар тэжээхэ бэшэ, харин үбһэнэй валова суглуулалтаар тэжээхэ байһамнай эли. Тиимэһээ, валова суглуулгые тоодоггүй хүнүүд юу бодоно гээшэб?

Заиграйн аймаг хадаа валова суглуулалтаар 28.340 тонно үбһэ ба силос бэлэдхэхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье һүүлэй мэдээнэй ёһоор арай гэжэ 8.203 тонные бэлэдхээд байна. Баһа нэгэ баримта тэмдэглэбэл, Мухаршэбэрэй аймагай „Улан-Туяа" гэжэ колхоз үбһэ сабшалгынгаа түсэбые гектараар 100 процент дүүргэһэн байбашье, валова суглуулалтаар түсэбөө миин 32,5 процент дүүргэһэн байна гээшэ. Эдэ бүхы болбол үбһэ хуряалгын валова суглуулгые тоодоггүй ябдалай хаа-хаанагүй бии байһаниие элирхэйлнэ.

Малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ оршожо байгаа дутагдалнуудые хоногооршье тэсэжэ болохогүй. Мүнөө үбһэ хуряалгын эхин бэшэ, харин һүүлэй үе болож байна. Иимэ сагта унжагайржа болохо гү? Ябабшье болохогүй! Яруунын, Хоринин, Хэжэнгын ба бусад гээгдэжэ ябаа аймагуудай, мүн тэндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдтэ үнэхөөрөө хатуу тобшолол хэжэ, малнуудтаа гүйсэд хүрэхэ тэжээлэй материалнуудые дары сагаа бэлэдхэхэ ёһотой.

Мүнөө ногоон ба набша намаан хүхэ зандаа байна. Удангүй хүйтэ-нойгон болож, ногооной хагдарха саг ерэхэнь, тиимэ болохолоор малай тэжээл бэлэдхэлые зааханшье буурууланнгүй, бүри хүсэтэйгөөр, бүри эршэмгэйгээр, бүри нэтэрүүгээр ябуулха саг тулажа ерээ гээшэ. Малай тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ тохеолдоод байһан аюулые хэн зүбөөр ойлгоноб, тэрэ хадаа малай тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин талаар ойрын үдэрнүүдтэ эрид хубилалта хэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахыда хүдэлмэрилжэ байһан коммунист бүхэн, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба колхознигууд бүхэн малай тэжээл бэлэдхэхэ ябадалай энэ үедэ тусгаар онсо удхатай болоод байһаниие мартаха ёһогүй. Үбэлэй хатуу шэрүүн сагта үбһөөр дутамаг, малай бүхы бусад тэжээлээр дутамаг байбал, ямар ехэ аюултай байнаб гэжэ шууд сэхэ мэдэрхэ саг эгээл мүнөө байна.

Малай тэжээлые элбэгээр абаха арга-боломжонууд манай республика соо дүүрэн бии. Хүсэд сабшагдаагүй гү, али оройдоошье сабшагдаагүй газарнууд, нуга һугануудд жалга булангууд, ой шугын соорхойнууд, намаг бэлшээрнүүд, ногоониинь һэргэһэн добо газарнууд нютаг бүхэндэ, колхоз бүхэндэ байна. Эртэ сабшагдаһан аад, хэнзэ ногоотой болоһон газарнуудшье баһал бии байха. Эдэ бүхые бүгэдыень сабшаха хэрэгтэй. Тиигэбэл малдаа гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлые элбэг ехээр абажа шадаха байнабди. Силос дараха, набшаһа намаа бэлэдхэхэ, тэжээлэй бусад материалнуудые олохо гэхэ мэтые оройдоошье мартажа болохогүй.

Манай гайхамшагта зэбсэг болохо социалистическэ мүрысөөе улам эршэмтэйгээр дэлгэрүүлжэ, малай тэжээл бэлэдхэлгые үшөө хүсэтэйгөөр ябуулха шухала. Колхозой ажалые хойшо татагшадтай эрид шууд тэмсэхэ зуураа, ажалай баатарнууд—алдарта стахановецуудта нэмэлтэ түлбэри үгэжэ, шагнал олгохо шухала байна.

Эдэ бүхы арга хэмжээнүүдые хүсэдөөр абажа, малай тэжээл бэлэдхэхэ түсэбые заата—заагүй дүүргэеэ!

Республикын эрхим малшадта—хүндэтэ нэрэзэргэ

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол социалистическэ мүрысөөнэй условинуудтай зохилдуулан, 1946 оной хоёрдохи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр республикын эрхим малшадай кандидадуудые баталан, доро дурсагдаһан нэрэзэргэнүүдые олгобо гэбэл: «Республикын эрхим һаалиша-малшан» гэһэн нэрэзэргэ 149 хүндэ олгогдобо. Тэрэнэй тоодо: Бичурын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан Цырма Багаева, Баргажанай аймагай Сталинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан Цыбик Будаева, Заиграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалиша-малшан Гунсын Гончикова ба бусад «Республикын эрхим һаалиша-малшан» гэһэн нэрэзэргэдэ хүртэбэд.

«Республикын эрхим тугалшан» гэһэн нэрэзэргэдэ 8 хүн;

«Республикын эрхим малшан-пастух»—47 хүн;

«Республикын эрхим моришон»—11 хүн;

«Республикын эрхим адуушан»—14 хүн;

«Республикын эрхим хонишон»—168 хүн;

«Республикын эрхим гахайшан» гэһэн нэрэзэргэдэ 7 хүн хүртэбэ.

ЗЭДЫН АЙМАГАЙ ЧАПАЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗ ТАРЯА ТУШААЛГЫНГАА АВГУСТЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЭ

Һүхэд колхознигууд, чапаевайхидтай зэргэшэгты!

ТАРЯА ТУШААХА АВГУСТЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭБЭ

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Чапаевай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүд гүрэндэ таряа тушааха августын түсэбые аймаг соо түрүүлэн дүүргэбэ. Тус колхоз бэлэдхэлэй пунктнуудта 300 центнер таряа тушаагаа.

Тэрэшэлэн Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд 100—125 центнер таряа гүрэндэ тушааһан байна.

Республикын аймагуудаар таряахуряалгын ябаса тухай

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной августын 25.

Аймагууд.	Орооһото культурануудые хадалга (процентээр)
Курумканай	42,9
Баргажанай	35,1
Кяхтын	28,5
Бичурын	27,9
Кударын	26,9
Прибайкальска	21,3
Кабанскын	19,2
Байкало-Кударын	18,2
Зэдын	18,0
Сэлэнгын	17,9
Ториин	17,1
Иволгын	13,3
Заиграйн	12,7
Тарбагатайн	11,6
Мухаршэбэрэй	11,6
Хоринин	10,1
Хэжэнгын	6,8
Закаменай	6,7
Яруунын	3,0
Түнхэнэй	2,3
Хамта	16,6

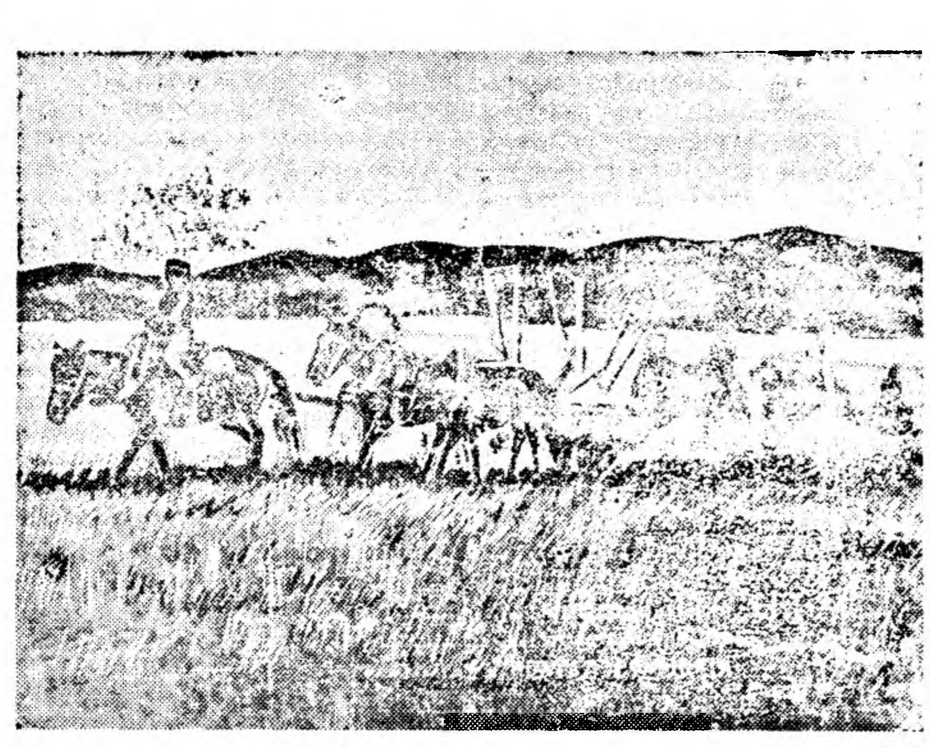
Республикын аймагуудаар ургаса хуряалга эхилһээр үнихэн болобо. Гэбэшье, хуряалгын темп хаа-хаанагүй удаан ябана. Байгша оной августын 25 хүртэр таряа хуряаха түсэб республика дотор миил 16,6 процент дүүргэгдэһэн байна. Яруунын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Закаменай аймагууд аяар мүнөө хүртэр ургаса хуряаха түсэбүүдээ арбаадшье процент дүүргээдүй байха юм.

Тиихэдэнь, Курумканай аймаг таряа хадаха түсэбөө хахадлуутайхан ябана. Хуряалгые хаһа сооньэхилээд, машина зэмсэг ба бии байгаа бүхы гар хэрэгсэлнүүдээ бараниинь поли дээрэ элсүүлһэнэйл ашаар энэ аймаг республика дотор ходо түрүү һуури эзэлһээр. Бичурын, Баргажанай аймагууд эзэлһэн һууринуудаа алдангүй, курумканайхидай удаа ябана.

Тиигэбэшье, эдэ аймагууд гансал таряа хадалгые бараг ябуулаад, хуряалгын ондоо шухала хүдэлмэринүүдые (һүрилэлгэ, сохилго мэтэ) ехэ забһартуулжа байха юм. Тиимэ болохолоор гүрэндэ таряа тушаалга унжагайруулагдана. Хэжэнгын, Яруунын, Хоринин ба бэшэ бусад олохон аймагуудай зарим колхозууд мүнөө хүртэр гүрэндэ таряа тушаажа, хүсэд эхилээдүй байһаар.

Таряахуряалгын ябасые эрид шангадхажа, гүрэндэ тушаалгые түргэдхэхэ саг ерээ. Тиихын тулада колхоз, МТС бүхэнэй хамаг бүхы хүсые хуряалгада хабаадуулжа, хүдөө ажалай хүдэлмэринүүдэй эгээл шухала кампани—таряахуряалгые эрхим шанартайгаар түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ шухала. Нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органууд таряа, үбһэхуряалгые мүнөө үеын эгээл шухала зорилго гэжэ тоолоод, эдэ хоёр кампаниие нэгэн адли хурдан темпэтэйгээр ябуулха байна.

Мүнөө үедэ хүдөө нютагуудаар социалистическэ мүрысөөн хэзээ бүхэнэйхиһээ ба бодотоор дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой. Тэрэниие колхозно партийна организаци, сомсельсоведүүд үдэр бүри хүтэлбэрилхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ториин аймагайКарл Марксын нэрэмжэтэ колхозой членүүд таряагаа жаткаар хадажаябана.

И. Красавцевай фото.

Эдэ колхозуудтай зэргэшэгты

ЦАКИР. (Телефоноор абтаба). Үлэгшэнэй сомоной «Майн 1» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Батуев, партийна организациинь секретарь нүхэр Ульзутуев) ургаса хуряалгаар эрхимлэжэ ябана. Энэ колхоз 100 һайса гаран гектар таряа хадаад байна. Гүрэндэ таряа тушаалгые аймаг соо түрүүлэн эхилээ.

Хадалан дээгүүр 8 жатка, 70 колхознигууд хүдэлмэрилнэ. Жаткын машинистнуудай дундаһаа нүхэр Тубчинов түрүү ажалаараа тусгаар шалгардаг байна.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз хоёрдохи һуури эзэлэнхэй. Эндэ 90 гаран гектар таряан хадагдаба. Жаткын 6 машинистнуудай дундахи мүрысөөндэ нүхэд Нимаев, Раднаев, Баиров гэгшэд түрүүлжэ ябана. Эдэнэр 3,5 гектарай орондо, үргэлжэ 5—6 гектар хадана.

Мүн дээрэхи колхоз пар хахалха түсэбөө сүм дүүргэһэн байна. Мүнөө 300 гектар парай хоёрдохи хахалалга дүүргэгдэө. Закаменай МТС-эй тракторист Дашинима Бадмаев гэгшэ пар хахалха зуураа, нормоо ходо 130 процент дүүргэдэг байна.

Үндэр ургаса хуряахын түлөө иимээр тэмсэжэ байһан эдэ колхозуудтай закаменайхид барандаа зэргэшэгты.

О. АЮШЕЕВ.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛЭЭР ХАМАГАЙ ХОЙНО ЯБАҺАН *ЯРУУНЫНХИДҺАА* ТЕМПЭЭ ЭРИД ШАНГАДХАХЫЕНЬ ЭРИГДЭНЭ

ХОЖОМДОЛОЙ ХОЙШОЛОН ИИМЭ

Үбһэхуряалгада хаһа саг сооньорооогүй дээрэһээ Яруунын аймагай олонхи колхозууд ехэхэн гээгдэлтэй байһаар. Теэд, хожомдолоо ябууд усадхахын түлөө эндэхи колхозууд бодото тэмсэл хээгүй дээрэһээ мүнөө болоходо ехэхэн һаад түбэгтэ тохёолдожо байна.

Эгэтын колхозууд үбһэхуряалгые таһалдуулха тухандань хүргэжэ байна гэхэдэ ямаршье һэжэг болоомоор бэшэ. Юуб гэхэдэ, эдэ колхозууд аяар мүнөө хүртэр юушье хээгүй байһаар. Энээниие гэршээхын тулада Эгэтын колхозуудай үбһэ сабшаха түсэбүүдээ хэды шэнээн дүүргэжэ байһан тухайнь хэдэн үгөөр тэмдэглэе. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз августын 20-ой мэдээгээр, үбһэ сабшаха түсэбөө миил 10,6 процент, хуряаха түсэбөө—5,8 процент, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшаха түсэбөө—30 процент, хуряаха түсэбөө 14,9 процент, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшаха түсэбөө—40 процент, хуряаха түсэбөө—15,2 процент дүүргэһэн байха юм.

Гадна, эдэ колхозуудай үбһэхуряалгын хүдэлмэринүүдэй дунда утаа ехэ забһар гаранхай. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гансал сомон соо бэшэ, харин бүхы Яруунa соо хамагай хойно шэрэгдэнхэй. Сабшалангайнгаа миил 10,6 процентые сабшаһан мүртөө оройдоо хахадыень тармажа абаһан байха юм. Тиигэбэшье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд гүнзэгы таһалдалда ороһон жэгшүүритэ байдалһаа колхозоо гаргахын түлөө бодото тэмсэл хэнэгүй. Ушарынь, тус колхоз хүдэлмэришэдөөр яһала олон аад, миил 60 хүниие сабшалан дээрэ гаргаһан байха юм. Хэтэрхэдээ энэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Гомбоев, партийна организациин секретарь Цыбиков гэгшэд аяар июлиин 15—16 хүртэр үбһэндэ оролгые эмхидхээгүй байшоо.

Эгэтын колхозуудай үбһэхуряалгые иимэ ехээр унжагайржа эхилһые, мүн хүдэлмэреэ эмхидхэл муутайгаар үнгэргэжэ байһыень хоёр нюдөөрөө хаража байһан болобошье, сомоной соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжапов шанга хэмжээ абажа, хуряалгые түргэдхэхын түлөө оролдодоггүй байхань гайхалтай. Мүн Яруунын аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд гээгдэнги колхозуудые урагшань татахын түлөө баһал ямаршье оролдолго гарганагүй.

Ц. Д. Дугаров.

Үбһэ хүряалгые ямар һаналтайгаар удааруулнаб

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз үбһэхуряалгые болошогүйгөөр удааруулжа байна.

21 мянган центнер валова сбор суглуулха түсэбтэй байһан аад, аяар мүнөө хүртэр миил 6300 центнер үбһэ абаад байха юм. Мүн миил 50 тонно силос дараа. Набша намаа бэлэдхэхэ тушаа эндэхид энэ гэхэ анхаралаа табинагүй. Тиихэлээр энэ колхоздо хэншье набшаһата тэжээл бэлэдхэдэггүй байна.

Үбһэхуряалгые иимэ ехээр унжагайруулжа байһан гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, дээрэхи колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлдэ анхарал табихаяа огто болишонхой. Түсэбөөр хараалагдаһан машина зэмсэг болон хүдэлмэришэ хүсэеэ аяар мүнөө хүртэр сабшалан дээрэ гаргаадүй байһаар. 8 сенокосилкын орондо оройдоо хоёр машина табигданхай юм. Колхоздо хэдэн олон хүнүүдэй биишье һаань, үбһэхуряалгада миил 16 колхознигые хабаадуулһан байха юм. Тиихэдэнь зарим колхознигууд колхозой центрые ииша тиишэнь хэмжэжэ ябадаг байна. Теэд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ сүлөөтэй хүнүүдые хүдэлмэридэ элсүүлхэ тухай хэмжээ абадаггүй юм.

Колхозой правлениин хүтэлбэрилэгшэдтэ үбһэхуряалгын ямараар ябажа байһан тухай хандажа асууходо, тодо һонор харюу үгэжэ шададаггүй юм. Ушарынь, эдэнэр колхозойнгоо үнэнтэ байдалые үзэжэ, хаража шалгадаггүй байна. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Гомбоцыренов болбол үхэр малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулжа, үбэлые гарзагүйгөөр үнгэргэхын түлөө эгээл мүнөө үедэ оролдохо уялгаяа мартажархео гэхэдэ һэжэггүй. Юуб гэхэдэ, нүхэр Гомбоцыренов үбһэхуряалгын ябасые шангадхахын түлөө эрид хэмжээ абадаггүй, колхоздо бии байгаа хүсые бараниинь элсүүлжэ, сабшалан дээрэ гаргаха тушаа бишиханшье һаналаа табидаггүй байха юм

Адуу малые үсхэбэрилэн олошоруулха ябадалда эгээл шухала удхатай үбһэ тэжээл бэлэдхэлые ямар зорилготойгоор, юу бодожо иитэрээ унжагайруулнаб гэжэ дээрэхи колхозой правлениинхид ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Гомбоцыренов гэгшэдһээ сэхэ асуугдана.

Хуряалга дээрэ хүдэлмэришэ хүсэеэ гаргангүй, мүнөө хүртэр һанаа амар һуужа байһан иимэ харюусалгагүй хүнүүдтэ зохистой хэмжээ абаха тушаа Зэдын хүтэлбэрилхы эмхизургаанууд һаналаа табихаар болобо.

С. ЗОДБОЕВ.

Республикын аймагуудаар үбһэ хуряалга ба силос даралгын ябаса тухай

БМАССР-эй газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной августын 25.

Аймагууд	Үбһэ сабшалга (процентээр)	силос даралга (проц.)
Б.-Кударын	83,3	15,3
Түнхэнэй	83.2	72,4
Ториин	81,5	66,3
Тарбагатайн	80,6	38,7
Кяхтын	79.0	72 4
Иволгын	78,9	44,7
Бичурын	77.1	25.7
Зэдын	75.9	38,3
Мухаршэбэрэй	75.5	42.2
Кабанскын	75 3	53,0
Закаменай	75.1	67 4
Сэлэнгын	73.2	45,5
Заиграйн	72,9	44,5
Баргажанай	69,2	52.0
Хэжэнгын	69,1	28,7
Прибайкальска	68.1	26.4
Кударын	68,1	26,3
Хоринин	59.6	39.4
Курумканай	49 8	29,4
Яруунын	9,0	24.2
Хамта:	68,8	46,8

919 хүн хабаадалсаба

Республикын залуушуул үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Һаяхан үнгэргэгдэһэн воскресенигтэ комсомольско-залуушуулай 29 бригаданууд эмхидхэгдэжэ, энээндэ хамта 919 залуушуул хабаадалсаһан байна.

Эдэнэр 25 тонно тэжээл бэлдээ. Тиихэ зуураа 2.560 бухал үбһэ тармаһан, 35 гектар сабшаһан ба 33 гектар хүртэлбхын шорой обоолһон байха юм.

КОМСОМОЛЬСКО НЭГЭ СУГЛААН ТУХАЙ

Үдэшын наранай тонгойжо, орохо тээшээ дүтэлжэ байхада Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правлениин газаа хүрэжэ ерэбэб. Тэндэ хүн зон үгы, хон жэн байхадань гэртэ орожо, мүнөө үдэшэ эгсэ 8 часта комсомольско эхин организациин суглаан болохоор зарлагдаһан тухай залуухан басаган Дашима Ракшеевнэһээ мэдээ һэм.

Часаа харахамни энэ бээрээ 8 час болохоёо байба. Тиихэдэнь гэгдэхэһэн түбэгшээжэ, холо ошонгүйгөөр хүлеэхэ гэжэ шиидэбэб. Хүлеэхлеэһээ байтармни үдэшын боро харан болобо. Уданшегүй 10 час болоо. Хүн зон байал үгы. Суглаа зарлаһан комсоргошье байхагүй.

Дэмы сагаа хосорогоб гэжэ һанаад, ябахаяа заблажа байтармни нэгэ хэды залуушуул суглараба. Теэд хэйшэн гэхэб, хоер гурбан час хүлеэһэн аад, хаяад ошохонь хайратай байба. Юушье болоо һаань хүлеэхээр шиидэбэб.

Тииһээ байтар комсорг Ц. Цыренова ерэбэ. Харажал һуухам: нэгэн ороно, нүгөөдэнь гарана. Гэбэшье, залуушуул һаяла сугларһан аад, нэгэ мадэхэлэм баранда шахуу ябашаһан байба. Комсорг Цыренова гэгшэ тэндэ үлэһэн хэды залуушуулые арилжа ошоогшоо асарха гээд лэ зүт бүри тээшэнь эльгээнэ. Иигэжэ бэе-бэеэ бэдэрэгшэд ерэбэ. Суглаан нээгдэхэ тээшээ болобо хэбэртэй.

Столой саана комсорг Цыренова болобо. Залуушуул һууряа оложо, түбхинһэн хэбэртэй болобошье һаа, эндэ тэндэ һабир шэбэр, энеэдэн, папиросой галай ялганахань үргэлжэлһээр байба. Энэ бүгэдэдэ ханшье һанаагаа табинагүй. 8 комсомолецуудһаа арайхан гэжэ 5-ниинь суглаанда ерэһэн байгаа. Урагшагүй юумэ—хэзээдэшье урагшагүй. Суглаанай түрүүлэгшээр һунгагдаһан үнинэй комсомолка Дари Ракшеева гэгшэ, түшаан болохоо, суглаагаа хүтэлбэрилжэ бираһагүй байшоо.

Комсорг нүхэр Цыренова һанаагаа зобоһондоо энээндэ туһална. Саг шууяан боложо байжа, суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалаа батална. Комсорг нүхэр Цыренова элидхэлээ хэлэжэ эхилбэ. Энээнһээ мэдэхэдэ 8 комсомолецуудһаа 4-ниинь колхозно ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг хэбэртэй. Бэшэниинь колхозһоо гадуур хүдэлмэрилнэ, нэгэниинь ямаршье хүдэлмэригүй гэртээ хэбтэдэг юм. Тус организаци хадаа мэнэ һая болтор секретарьгүй байшоо. Урдань секретарь байһан хүн хэрэгээшье тушаангүйгөөр город ошоод, ондоо хүдэлмэридэ ороһон байха юм. Энэ колхозой комсомольско эхин организациин гэшүүд үбһэ хуряалгада эдибхитэйгээр хабаадалсанагүй.

ВЛКСМ-эй член Ханда Доржиева гэгшэ үбһэхуряалгын хүдэлмэридэ ябахадаа, даалгабарита нормоёо дүүргэдэггүй байхаһаа гадна, саг үргэлжэ ажалай жаяг зэршам эбдэдэг байна. Комсомолка Маруся Бадмаева гэгшэ ямаршье ажал хүдэлмэригүй үбһэ ба таряа хуряалгын энэ халуун үедэ гэртээ һанаа амархан хэбтэнэ. Сталинска табан жэлэй түсэб тухай хуулине ажалан арадай дунда ойлгуулдаг комсомолецууд эндэ оройдоо байхагүй.

Тэрээнһээ гадна, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй IV пленумэй шиидхэбэритэй мүнөө хүртэр танилсаагүй байнад. Комсомолецуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тушаа ямаршье хүдэлмэри хэгдэдэггүй байгаа. Тэндэхи партийна эхин организациин секретарь нүхэр Ергадаев гэгшэ тус суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, агитационно-ойлгууламжын худалмэри ба комсомолецуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тушаа юушье хэлэдэггүй, харин үбһэ ба таряа хуряалга тушаа олон табан юумэ хэлэжэ байжа комсомолецуудые зэмэлжэ, ондоо юушье хэлээгүй байханьтон гайхалтай байба. Иимэ обор нобшоор хүдэлмэрилдэг комсомольско эхин организациин хүдэлмэридэ ВЛКСМ-эй Заиграйн айкомой хүдэлмэрилэгшэд ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй.

Теэд, тус суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд хадаа үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилхэдөө ажалай жаяг заршам эбдэдэг комсомолка Ханда Доржиевагай тухай нэгэшье хэлэбэгүй. Комсорг нүхэр Цыренова гэгшэһээ бэшэ комсомолецуудынь «аминдаа уһа балгаһандал адли» барандаа абяа анирүүгүй суглаан дээрэ һуубаа. Гансахан лэ колхозой парторг Ергадаев, колхозой правлениин түрүүлэгшые орлогшо нүхэр Эрдынеев болон комсорг нүхэр Цыренова гэгшэд олон табан үгэнүүдые хэлсэбэд.

Тус суглаан дээрэ 6 союзнабша залуушуулые ленинско-сталинска комсомолой зэргэдэ абаха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэхэ байгаа Теэд, тэдэнэрэй арайхан гэжэ 3-ниинь энэ суглаанда ерэһэн юм. Суглаанай түрүүлэгшээр һууһан Дари Ракшеевагай дүү басаган Дашима Ракшеева гэгшэ комсомолдо орохо гэжэ мэдүүлгэ үгэһэн байбашье һаа, өөрынгөө түрэл эгэшэһээ айжа. (тэрэ хадаа дүү басагаа комсомолдо бү оро гэжэ хараадаг байгаа) суглаанһаа тэрьедэжэ арилшаһан байба.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудһаа хаража үзэхэдэ тус комсомольско эхин организациин членүүд өөһэдынгөө түрүү үүргэнүүдые тон хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байһанниинь элитэ. Мүнөө бүхы советскэ арад зон хадаа дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан агууехэ программые болзорһоонь урид дүүргэхэ нэгэн зорилготойгоор өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлэн тэмсэжэ байнад.

Иимэ түүхэтэ үедэ энэ мэтэ обор нобшоор ба оһол назагайгаар хүдэлмэрилдэг комсомолецуудта ВЛКСМ-эй Заиграйн айком болбол хатуу хэмжээ абаха уялгатай болоно.

ВКП(б)-гэй Заиграйн айком болбол тус комсомольско организациин хүдэлмэрие мүнөө [illegible] бай далай эрилтын еһоор шэнэдхэн табиха хэрэгтэ ВЛКСМ-эйнгээ айкомдо халуун туһаламжа үзүүлхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Ц. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ториин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозницанууд Ф. Валюрина, Д. Ворушина гэгшэд. Эдэнэр таряа гараар хадахадаа нормонуудаа 125 процент хүртэр дүүргэдэг байна.

И. Красавцевай фото.

КОЛХОЗУУДТА ТУҺАЛАМЖА

Малай тэжээл бэлдэхэ талаар колхозуудта туһалхын тула комсомольско-залуушуулай республиканска воскресник үнгэргэхэ тухай ВКП(б)-гэй ба ВЛКСМ-эй Обкомуудай уряалда харюу болгон, яруунынхид тэрээндэ халуунаар хабаадаба. ВЛКСМ-эй айком болбол предприятинууд ба албан газарнуудай хүдэлмэрилэгшэдые аймагай колхозуудта олоор эльгээбэ. Жэшээлхэдэ, энэ үнгэргэгдэһэн воскресниктэ 225 хүн хабаадалсажа, эдэнэр 821 центнер үбһэ һүрилөө, 18 га сабшалан гараар сабшаа, 56 га сабшалангай 397 центнер үбһэ бухаллаһан ба 100 центнер хулһа, ожорһо бэлдэһэн байна.

Энэ үнгэргэгдэһэн воскресниктэ Яруунын загаһанай кооперациин хүдэлмэришэд Литвинцев, Болдугов, хэлхээ-холбооной аймагай конторын хүдэлмэришэн Виноградов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой счетовод Лошкарева, Укырскэ эхин һургуулиин даагша Имеохоев гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилбэ.

Воскресник эмхитэйгээр үнгэрөө.

В. БАЙБОРОДИН.

Таһалгаряагүй 7 жэл соо

Малай тоо толгойе олошоруулха талаар Хойто-Байгалай аймагай эвенкүүдэй колхозууд эрхимээр хүдэлмэрилнэ. „Красный Октябрь" гэжэ загаһа барилгын колхозой үнэй-товарна фермые даагша нүхэр Бадмаева Чимит Очировна гэгшэ энэ хүдэлмэридэ 7 жэл соо таһалгаряагүй ябажа байна. Бадмаева болбол нёондо жэлдэ 24 үнеэ түрүүлжэ, тугалнуудыень үрин тулхүүлээ. Мүнөө жэл баһа 16 тугал хоролтогүйгөөр тэнжээбэ.

Һургуулидаа туһална

Ториин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыбиков) Доодо Бургалтайн долоон жэлэй һургуулиин гэрые ондоо газарта урижа, һэльбэн табихадань ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байха юм. Тус колхоз һургуулиин гэрэй бүхы модые зөөжэ үгэһэн ба мүнөөшье энээнэй жэжэ хүдэлмэридэ халуунаар хабаадалсана. Энэ колхоз хараалагдаһан түсэбэй ёһоор 120 кубометр түлеэ гүйсэдөөр бэлэдхээд, тэрэнэйнгээ 60 кубометрыень һургуулиин газаа оруулһан байна. Һургуулида һурадаг өөрынгөө колхозой хүүгэдые халуун хоолоор хангахын тула эдеэ хоолой продуктын запас байгуулаатай. Мүн һургуулиин дэргэдэхи столово колхозой хүсөөр гүйсэд заһабарилагданхай. Эдэ колхознигуудай хүсөөр һургуулиин 8 пеэшэн хэгдэжэ, бэлэн болгогдоод байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бүгэдэниитын һуралсалые гүйсэд бэелүүлхын тула колхозойнгоо һургуулиин наһанай хүүгэдые бүгэдыень бүридхэһэн байна.

Ж. ТУГУТОВ.

Театрын артистнар хүдөө гараба

Байгша августын 25-да Ленинэй орденто Бурят-Монголой гүрэнэй хүгжэмтэ [illegible] театрын артистнар хамта 14 хүн Сэлэнгын, Зэдын, Ториин ба Закаменай аймагуудай колхознигуудта концерт харуулхаар гараба. Эдэнэр тус аймагуудта 2 һарын турша соо ябаха байна.

Баледэй артистнар Жигжитова ба Бадмаев, дуушад Андронова, Яблоновская ба Хобраков гэгшэд гаралсаба.

Хуули эбдэһэн тушаа хэблэлдэ тунхаглагдаһан баримтануудта анхаралаа табиха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Прокуророй

ПРИКАЗ

Улан-Удэ город № 119 1946 оной августын 19

Хуулиие ба илангаяа хүдөө ажалай артелиин уставые эбдэһэниие гэршэлһэн баримтанууд республиканска газетэнүүд—«Бурят-Монгольская Правда» ба «Бурят-Монголой Үнэнэй» хуудаһанууд дээрэ, мүн тэрэшэлэн аймагай (городской) газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ ходо-доо толилогдодог байна.

Зарим аймагай (районой) прокурорнууд хэблэлэй иимэ мэдээсэлнүүдтэ анхаралаа табидаггүй гү, али тон удаанаар шалгадаг байна.

Энээнтэй дашарамдуулан захирхамни хадаа:

1. Гэмтэй нюурнуудые хуулиин харюусалгада гү, али жаяг журамай харюусалгада хабаадуулхаар гү, али ниитын буруушаалга соносхогдохоор ба хуули эбдэлгые зайлуулжа болохоор мэдээсэлнүүдэй республиканска ба аймагай газетэнүүдтэ соносхогдоходо, тэдэниие бүгэдынь наринаар шалгажа үзэхэ Тиихэдээ юрэнхы хиналта хэхэ тухай 1946 оной февралиин 27-до гараһан инструкци заабариин ёһоор энээниие ябуулха. Тэдэ мэдээсэлнүүдые газетэ абаһанһаа хойшо хоёр үдэрһөө хожом болгонгүй шалгажа эхилээд, аймагай прокуратурануудта 15 үдэр соо, республикын прокуратурада нэгэ һара соо дүүргэхэ.

2. Шалгалта дээрэһээ хуулиин гү, али жаяг журамай харюусалгада хабаадуулха, хуулида харша захиралтануудые буруушааха, хуулиие эбдэһэн ябадалые бодотоор зайлуулха зэргын зохихо хэмжээнүүдые дары абаха.

3. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй шалгагдажа, ямар хэмжээ абтаһан тухай зохихо газетэнүүдэй редакцинуудта сүүдхын болзор соо ходо-доо мэдээсэжэ байха.

4. Энэ захиралтын нэгэдэхи пункт соо хэлэгдэһэн хэблэлэй мэдээсэлнүүдые аймагай (городской) ба республиканска прокуратурануудта тусхай хиналтада абаха ба зүбхэн энэ захиралтын хоёрдохи ба гурбадахи пунктнуудай дүүргэгдэһэн хойно хиналтаяа болюулха.

5. Энэ захиралтые дүүргэлтын түлөө шууд харюусалгые (гараһан үдэрһөөнь эхилжэ) республикын прокуратурада өөрынгөө нэгэдэхи орлогшо Юстициин Советник Доргеевтэ, тэрэнэй үгылэ миниин орлогшо нүхэр Хмелевто, аймагай прокуратурануудта— аймпрокурорнуудта өөһэдтэнь даалганам.

БМАССР-эй прокурор Юстициин ахалагша советник В. КРЫЛОВ.

Колхозно уставта харша юумэ хэгшэд

Үнгэрэгшэ жэлдэ Заиграйн аймагай «Оборона СССР» колхоз үбһэ тэжээл абаха түсэбөө оройдоо 40 процент дүүргэжэ, үбэлэй үедэ ехэхэн гайда тохеолдон, хэдэн олон үхэр малаа хоролтодо оруулаа һэн. Теэд, мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түлөө үшөө хүсэд анхаралаа табяагүй байна. Үбһэ хуряалгын эгээл харюусалгатай үедэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Бадмаев гэгшэ артелиин ажалые орхижорхеод, аяараа амаржа байгаа һэн.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Бадмаев ба тэрэнэй орлогшо Донитов гэгшэдэй хэжэ байһан ажалые хараад үзэхэдэ, хүтэлбэрилжэ байгаа колхозоо хүгжөөхын орондо, харин муудхаажа байна гэхэдэ һэжэг боломоор бэшэ. Колхознигуудай культурна эрилтэнүүдэй үдэр бүри дээшэлжэ байһан болобошье, түрүүлэгшэ Бадмаев ба тэрэнэй орлогшо Донитов хоер колхозой шэнэ клубай барилгые 1944 ондо эхилһэн аад, мүнөө хүртэр эсэстэнь хүргэнгүй задагайгаар үмхирөөжэ байха юм.

Колхознигуудай һайн ажабайдалай түлөө, колхозоо бүхэжүүлхын түлөө тэмсэхын орондо, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд ниитын зөөриие иишэ-тиишэнь гаргашалан, аралжаа наймаа хэдэг байна. Хэтэрхэдээ правлениин түрүүлэгшэ Бадмаев, тэрэниие орлогшо Донитов хоер үдэр һүнигүй хаарталдажа байдаг болошонхой.

Колхозой үхэр малые үсхэбэрилэн олошоруулхын түлөө правлениин түрүүлэгшэ ба тэрэниие орлогшо бодото һаналаа табидаггүй байха юм. Тиихэлээр колхозой үхэр мал хамуу болон бусад үбшэндэ дайрагдадаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой түрүүлэгшын захиралтаар «Оборона СССР» колхозойхид Илькын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозһоо 100 хонидоор андалдажа 17 толгой үүлтэртэ мал асараа һэн. Теэд, энэ 17 малынь хамуутай байжа колхозой бүхы һүрэгүүдтэ үбшэ халдаажархео. Теэд, мүнөө болтор энэ үбшэниие үгы хэжэ шадаагүй байха юм. Хамуу үбшэнһөө боложо колхозойнь малшье үхэһэн байна.

1944 ондо «Оборона СССР» колхоз 20 гаран гахайтай байгаа һэн. Тиин колхозой хүтэлбэрилэгшэд гахайнуудаа тэжээлгэхэ шалтаг бараад, Үнэгэтэйн плодоовощиин заводто ямаршье документ хэнгүй абаашажа үгэжэрхиһэн байгаа. Эсэстээ болоходоо энэ колхоз гахайгүй болошоо.

Колхознигуудай хамтын суглаанай зүбшөөлгүйгөөр правлениин түрүүлэгшэ Бадмаев ба тэрэниие орлогшо Донитов гэгшэд ниитын зөөриие иишэ-тиишэнь үрижэл байһаг. Жэшээлхэдэ, Үнэгэтэйн сомоной 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо—114 центнер, Хориин аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо 91 центнер мяха үгэһэн аад, тэрэнээ мүнөө хүртэр бусаажа абаагүй байһаар. Энэ мэтээр хэдэн олон центнер мяха, талха гаргашалһан байна.

Колхозой зөөриие иимэ хайша хэрэгээр гаргашалжа байхаһаа гадна, зарим хүтэлбэрилэгшэдынь элдэб муухай абари зан гаргажа, колхознигуудые занажа, элдэбээр аашалжа байдаг юм. Колхозой правлениин түрүүлэгшые орлогшо Донитов гэгшэ гурбан хүбүүдээ Улаан Армида эльгээһэн 60 гаран наһатай Дари Найданова гэгшын талха эрижэ ошоходонь, тэрэ хүгшэндэ айхабтар хэрзэгыгээр хандажа, муухай ааша гаргаһан байха юм. Гадна, Донитов болбол улаанармеецын хани нүхэр Ц. Цыреновэ гэгшые элдэбээр хараалһан, хүхэнүгэ дайраһан байна.

Теэд Дамби Донитовои энэ муухай ябадалые мэдэжэ байһан болобошье, ВКП(б)-гэй Заиграйн айком ба мүрдэлгын органууд мүнөө хүртэр ямаршье хэмжээ абанагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, Дамби Донитов гэгшэ аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй ама тоһолон, элдэб мэхэ гаргадаг юм. Дамби Донитов ВКП(б)-гэй айкомой хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэндэ аяар 40 килограмм тоһо ямаршье тоосоогүйгөөр үгэжэрхиһэн байха юм. Мүн аймагай прокурор Давыдов гэгшэ Дамби Донитовһоо хони, хартаабха гэхэ мэтын юумэнүүдые элбэгээр абадаг байха юм.

Колхозой хүгжэхэ ябадалда һаалт хэжэ, колхознигуудта хүндэгүй болошоһон «Оборона СССР» колхозой правлениин эдэ хоер хүтэлбэрилэгшэдтэ зохистой хэмжээгэнь дары сагаа абаха саг тулаа. Тэрэшэлэн колхозой зөөреэр амаа тоһодон, артелиин уставые хазагайруулжа байһан аймагай хүтэлбэрилэгшэ хүдэлмэрилэгшэдэй тухай бодожо үзэмөөр болоо гээшэ ха.

Ж. ЦЫДЕНДОРЖИЕВ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ГАЗАРТАРЯАЛАНГЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ ХУУЛИИЕ ХАЗАГАЙРУУЛНА

Колхозно ниитын газартаряалангые зүбөөр хэрэглэхэ ябадал хүдөө ажалай артелиин сталинска Уставые бэелүүлхэ зорилгонуудай нэгэн мүн. Аймагуудай газарай таһагууд ба хүдөө ажалай мэргэжэлтэд болбол колхозой хамтын газарые гамнаха, тэрэниие зүбөөр хэрэглэн элдүүрилхэ ябадалые наринаар сахиха уялгатай. Тэдэнэр ниитын газартаряалангые хайра гамгүйгөөр үрижэ байһан ябадалтай шангаар тэмсэхэ дүүрэн эрхэтэй гээшэ.

Гэбэшье, республикын зарим аймагуудай газарай таһагууд «Колхозуудай ниитын газартаряалангые үрихэ ябадалһаа хамгаалха хэмжээнүүд тухай» парти ба правительствын тогтоолые бэелүүлхын орондо, харин бүдүүлигээр хазагайруулжа байха юм. Хориин аймагта абаад үзэхэдэ, колхозой ниитын газартаряалангые хайша хэрэгээр үрижэ, энээгүүр тэрээгүүр хубаарилжархиһан баримтанууд тон олон байна. Жэшээлхэдэ, «Родник», Хориин сельсоведэй Сталинай, Чапаевай, Шмидтын, Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, «III Интернационал», «Победа» колхозуудай ниитын газар дээгүүр аймагай хэдэн олон э хи зургаанууд тарилга хэдэг байшоо. Нэрлэгдэгшэ колхозуудай эдэ газар таряалан колхознигуудай хамтын суглаагаар зүбшэгдэжэ үгтөөгүй, харин гансал түрүүлэгшэнэрэй һэшхэлээр таһалагдаһан байна.

«Шэнэ ажал» колхозой правлениин зүблөөгөөр «Улаан Одон» колхоздо 400 гектар сабшалангай газар үгтэһэн байха юм. Тиин, энэ сабшалангые «Улаан Одон» колхоз гурбадахи жэлээ эдлэжэ байна. Тиигэбэшье, эдэ хоер колхозуудай газарай-шнурова дансанууд дээрэ энэ абалга оруулагдаадүй байһаар. Теэд, Хориин аймагай газарай таһаг хүдөө ажалай артелиин Устав ба газар элдүүрилхэ тухай хуулиин иимэ ехээр хазагайруулагдажа байхада ямаршье хэмжээ абаагүй байха юм.

Колхознигуудай усадьба шадарай газарые зүбөөр хэрэглэхэ тухай хуули Хориин аймагта баһал хазагайруулагдана. Зарим колхозуудай хэдэн олон членүүд аяар мүнөө хүртэр усадьбын тусхай газартай болоодүй байһаар. Дээдэ-Курбын сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой аяар 46 үрхэ айл усадьбын газаргүй байха юм. Гадна, тус колхозой зарим үрхэтэ айлнуудта Уставай нормоор байгуулагдаһан газар хэмжэгдэжэ үгтөөгүй байба.

Зарим колхозуудай үрхэтэ айлнууд усадьба шадарай газарые өөһэдөө хэрэглэнгүй, харин ондоо тээшэнь худалдажа байдагынь элирээ. Жэшээлхэдэ, «Шэнэ ажал» колхозой член Д. Милаев гэгшэ усадьба шадарайнгаа хубита газарһаа Курбын леспромхозой хүдэлмэришэн Г. Мордвин гэгшэдэ худалдажархео. Мүн энэ колхозой член Д. Найданова гэгшэ усадьба шадарайнгаа газарые ондоо хүндэ худалдаһан байха юм. Энэ мэтын баримтанууд эндэхи олохон колхозуудаар бии.

Олохон колхозууд севооборот зүбөөр байгуулха түсэб зохеожо шадаагүй байба. «Победа», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд севооборотые буруугаар түсэблэһэн байха юм.

Хэжэнгын аймагта ниитын газартаряалангые хайша хэрэгээр гаргашалжа, элдүүрилжэ байһан баримтанууд баһал олон үзэгдэнэ. «Ленин зам», Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай ниитын газар дээрэ аймагай центр түбхинэһөөр 6 жэл болоо. Тиигэбэшье, Хэжэнгын аймагай газарай таһаг энэ газарые тус колхозуудһаа гаргаха тухай мүнөө болтор юушье хээгүй байһаар.

«Ленин зам» колхозой элдүүрилжэ бэлэн болгоһон газарта аймагай центрын хэдэн олон эмхи зургаанууд хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр огород һуулгаһан байха юм.

Аймагай промкомбинадай директор нүхэр Федоров «Ленин зам» колхозойхидой усадьбын газар дээрэ өөрөө мэдээд элдэб барилгануудые түхеэрэжэ байна. Мүн «Октябрь» колхозой сабшалан дээрэһээ тус артельдэ ямаршье хамаагүй хүнүүд үбһэ хуряажа абадаг байха юм.

Хэжэнгын аймагай газарай таһаг ниитын газартаряалангые зүбөөр хэрэглэхэ, мүн зүб севооборот байгуулха ябадалдань колхозуудта бодото туһаламжа үгэжэ шадаха дүүрэн аргатай. Юуб гэхэдэ, 2 землеустроитель, 8 агроном мэтын мэргэжэлтэд АЗО-гэй мэдэлдэ бии байна. Энэ хадаа һүрэг ехэ хүсэн гээшэ. Гэбэшье, тус аймагай оройдоо нэгэ колхоздо севооборот эмхидхэгдэнхэй байха юм. АЗО-гэй главна агроном нүхэр Сибиданов гэгшэ колхозуудта зүб севооборот байгуулха тухай огто анхардаггүй байха юм.

Социалистическэ газартаряалангые зүбөөр хэрэглэхэ ябадал сабшалан хадалангай ургасые дээшэлүүлхэ шухала хэмжээнүүд мүн. Тиимэдэ колхоз бүхэн газартаряалангаа гамтайгаар ба зүбөөр хэрэглэжэ, элдэб үрилтэ хоролтоһоо ходо хамгаалха еһотой.

Ниитын газартаряалангые хайша хэрэгээр үрижэ байһан баримтанууд таряа талха болон үбһэ ногоое хулгайлжа байһантай тон адли гээшэ. Тиимэдэ газарай таһагуудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэ бүхэн газартаряалангые нарин нягтаар харууһалжа байха уялгатай.

Хориин, Хэжэнгын аймагуудай газарай таһагай хүтэлбэрилэгшэд, тусхайлбал нүхэд Олзошкин, Сибиданов гэгшэд колхозно ниитын газартаряалангые нарин нягтаар хадагалжа ябаха шухала хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаһан алдуунуудаа дары заһажа абаха еһотой. Юуб гэхэдэ, парти ба правительствын тогтоол, тэрэшэлэн хүдөө ажалай артелиин уставые хазагайруулха эрхэ хэндэшье үгтэхэгүй байна.

К. ГАСЬКОВ, БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын землемер-ревизор.

„Бурят-Монголой Үнэн" газетын материалаар хэмжээ абтаба.

„Хүндэтэ уялгаяа мартаһан агитаторнууд"

Манай „Бурят-Монголой Үнэн" газетын энэ оной июлиин 27-ой номерто „Хүндэтэ уялгаяа мартаһан агитаторнууд" гэһэн статья толилогдоһон байгаа. Тэрэ статья соо Иволгын аймагай „18 партс"езд" гэжэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Манухинай агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэрие колхоздоо муугаар табиһан тухай хэлэгдэһэн юм. Дээрэ хэлэгдэһэн ушарнуудай ёһоор шалган үзэхэдэ, тэндэ хэлэгдэһэн зүйлнүүд тон зүб байжа, ВКП(б)-гэй айкомой бюро нүхэр Манухинда ба колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мельниковтэ энэ тон харюусалгата хабарай тарилгын боложо байхада колхозойгоо хүдэлмэрие эмхидхэжэ шадаагүйнь түлөө выговор соносхобо.

Тэрээнһээ гадна, үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбые таһалдуулһанайгаа түлөө дүрбэдэхи полеводческо бригадын бригадир нүхэр Михалев партиһаа гаргагдаба,—гэжэ Иволгын ВКП(б)-гэй айком мэдээсэбэ.

Парижска амгалан тайбанай конференци дээрэ

Августын 22-ой пленарна заседани дээрэ Д. Мануильскиин хэлэhэн үгэ

…сподин Түрүүлэгшэ, господи… делегадууд!

…хын түрүүндэ г-н түрүүлэгшын … ажаглалта тушаа нэгэ хэды …лэхэмни. Мүнөөдэрэй үгэ хэ… боложо эхилхэ багта бэшэ, … Украинска делегадай үгэ … үедэ энэ мэдүүлгэ хэгдэhэн …, би тон ехээр халагланаб. … манай делегаци болбол Ита… хэгдэхэ договорто ямар асуу…уд хабаадаха байhыень ба … асуудалнууд договорто ха…хагүй байhыень ойлгожо бай…

…жэ эхилхэ дээрэ би болбол … ажаглалта хэхэ hанаатай бай…

…иин түрүү делегат хадаа …хан мэдүүлгэ хэhэн бэеэрээ юрэ … юумые «элирүүлхэмни» гэ…эдэлгэ эндэ гаргаба. Энэ кон…ци шэнги тиимэ шухала сүг… энэ методынь хэр зэргэ …ха байhыень мэдэнэгүйб.

…ө хэлэгдэhэн г-н Омер Ни… гэгшэ 1942 оной эсэсhээ хой…ада уулада гаража, өөрынгөө …зоной болон мүн тэрэшэлэн …игуудай ниитын хэрэгые гар… … зэбсэг барижа аршалан …лhан юм гэжэ мэдэхэ бай… Советскэ хүнүүд, бидэнэр, ту…элэхэ юм болоо hаа, алдүү … гаргаhан болобошье, үнэнтэ …эргые аршалхын түлөө хадэ … гараhан хүнүүдые мүнөө де…тическа эмхи зургаануудые …эд, фашизм тээшэ ошожо … хүнүүдhээ дээдэ тээ тооло…йнабди гэжэ сэхэрүүнь хэлэ…(нэрьемэ альга ташалган).

… гол асуудал тушаа хэлэ… Итальянска договорой асуу…тушаа болон болгарска дого… асуудал тушаа Грециин де… эндэ улам ехэ юумэ хэлэхэ … энэ конференциин олон …нуудай болон Балкануудта …байhан минии гүрэнэй hанааень …ехээр зобоохо байна. Грециин … делегадай зүгhөө Албанида …жа хэлэhэн үгэ дээрэhээнь …эдэ, шунахай ба зэбүүсэнги …ээр харагдана. 1939 онhоо … Италитай дайнай байдалтай … ба буу зэбсэг барижа тэ… эсэргүүсэн тэмсэhэн Алба… итальянска фашизмhаа үлүү …шоо үзэн зэбүүсэжэ хэлэнэ. …энэнь даншье гайхалтай бай… Грециин түрүү делегат ха…айн сэрэгэй үедэ Албаниин …алhан позициие эндэ шүүм…. Хэдэн олон ушар баримта… гэшэ 1939 оной событинуу…hэн ба ажаглан хаража бай…нүүдэй ой ухаанhаа hалажа …гдаа юм гэжэ тэрэ хүн ту… байгаа гээшэ ха. Би бол…гэ хэдэн ушар баримтануу… hануулхамни. 1939 оной апре… 8-да гараhан французска ба …йска элдэб үзэлэй газетэнүүд … дэргэдэ обоотой ехээр хэб… байна. Тэдэнэй гаршагуудые … үзэгты. Итальянска агрес…уд Албанида добтолон оробо. … Дураццо болон Валона гэ…ортнууд худар 170 фашистска …лэнуудые эльгээбэ, 600 бом…ровщигууд городуудые бом… гэжэ тэдэнэр бултадаа бэ… Тиимэ байhан юм гү, али үгы …

…нидэ итальянецуудай добтол… алабанецууд юу хэhэн бай… гэжэ Грециин түрүү делегат …ска делегациhаа асууна.

… оройдоо 1 миллион хүн … бишиихан Албанида италь… агрессорэй добтолоод байха… Грециин правительство юу … байгааб гэжэ нейтральна …болохо би асуухамни гээшэ. …бишихан арад хуби заяан … абаашанаб гэhэн байдал…болоhыень мэдэнэбди. Албани… Италиин добтолhоной hүүлээр … Чемберлен общинануудай пала… … үгэ хэлэхэдээ: Англи гээшэ …нида ямаршье хамаагүй байна. … мэдүүлhэн юм. Тиин фашист… Италиин зүгhөө Албанида доб…оойнь үглөөдэр Грециин юу … байhыень hануулжа хэлэ… Тэрэ сагта премьер-министр … Метаксас болбол Албанида …лго хэгдэhэнэйнь үглөөдэр …янска ба греческэ арадуудай …ндохи үг заяанай заншал бо… хани барисаадань ерээдүйн … hаад болохо юумэ юуншье …гүй ба үнэн зүрхэнhөө эбтэй… бүтэсэхэ ябадал бидэнэй хоо… мүнөө эхилхэнь гээшэ гэжэ … этигэнэб»—гээд өөрынгөө эл… сайдаар дамжуулан Муссо…ие найдуулhан байгаа. Тиихэ… байhан греческэ правитель… зүгhөө Албани тушаа үнэ… ямар үүргэтэй байhыень эли… документальна мэдүүлгэ… тиимэ байна гээшэ. Теэд эдэ …ентальна мэдүүлгэнүүд хадаа …ционно хэблэлhээ абтаа бэшэ. Эдэнь греческэ «сагаан» ном гэдэгhээ абтаа юм, документ № 28, хуудаhан 30.

Тэрэ сагта Грецидэ фашистска Итали ямараар хандаhан байгааб?

Хожомынь, нэгэ хэды шэнээн болоод байхада, Метаксас болбол «Итали гээшэ Дундада далайда туйлай шухала фактор болохо байhан үүргыень хэзээ үни греческэ правительство тоогоод, мүнөө далай дээрэшье, мүн хуурай газарташье Грециин хүршэ болоhон Италитай үнэн зүрхэнэй hайн харилсаатай болобо» гэжэ өөрынгөө римскэ элшэн сайдаар дамжуулан Чианые найдуулhан байха юм (мүн тэндэ, документ № 89 хуудаhан 63). Ондоо үгөөр хэлэбэл греческэ правительство хадаа Албание Италиин булимтаран абаhание хүсэд тооhон байнабшуу. Теэд мүнөө болоходо түрүүшын греческэ делегат болбол таанар агрессорнуудта эсэргүүсэлтэ хэнгүй байбат гэжэ шэнэ демократическа Албаниин түлөөлэгшэдые гэмнэжэ энэ конференциин трибуна дээрэhээ хэлэхэ зүрхэтэй байна ха юм. Тэрэ хадаа Албаниин эзэмдэгдээд байhание мартаhан юм шэнгээр бэеэ харуулха hанаатай. Теэд бидэнэр, советскэ хүнүүд хадаа эзэмдэлгэ гээшэ ямар байhыень мэдэнэбди, пропаганда хэхын зорилгоор ушар баримтануудые эзэмдэгшэдэй хайшан гээд хазайлгажа хэлэhыень мэдэнэбди.

Эндэ үгэ хэлэхэдээ г-н Цалдарис болбол Урда Албание абахамнай гэhэн эрилтэ табиба. Мүн баhа Родопско хада уулые Болгариhаа таhалжа абаха гэhыень хэлэлтэй байна. Эгээн бүтэхэгүй элдэбын эрилтэнүүдые табижа болохо юм аабдаа, теэд эдэ эрилтэнүүдые табижа байгаашань өөрынгөө хүршэ гүрэнүүдэй хилэ дээрэ Грециин hэжэгтэй юумэ хэжэ байhан ябадалтай тудаха байнабшуу. Тиимэ хадань бидэнэр hэрэмжэтэй байха болонобди. Энэ оной августын 1-hээ хойшо албано-греческэ хилэ дээрэ пограничная тулалдаанууд улам ехээр боложо, албанска хилэ сахиха сэрэгүүдэй заставануудые саг үргэлжэ буудажа, албанска хилые эбдэхэ ябадал үзэгдэжэ байhаниинь дэмы гээшэ аал. Жэшээнь августын 1-дэ үдэшын 10 час 30 минутада буу зэбсэг бариhан бүлэг греческэ солдадууд албанска газар худар нэбтэрэн ороhон бэеэрээ Климари гэжэ хада дээрэ албанецуудай хилын hахюулай постнуудые бүhэлхэ hэдэлгэ гаргаба; августын 2-то 5 часта № 49 пограничная тэмдэгтэй газарта 5 греческэ солдат, 3 эхэнэр ба 1 эрэ хүн албанска хилые алхажа гараба. Августын 3-да үглөөнэй 11 часта хилэ шадар байhан өөрынгөө поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа Божиград гэжэ тосхоной албанска таряашадые греческэ патруль буудаhан байгаа. Августын 4-дэ үглөөнэй 4 часта греческэ солдадууд Понгари гэжэ тосхон шадар албанска патрулиие буудаба гэхэ мэтэ.

Эгээ мүнөө hаяхан энэ трибуна дээрэhээ Грециин түрүү делегадай хорото hаналаар мэдүүлгэнүүдые хэлээд байхадань, эдэ ушар баримтанууд юу харуулна гээшэб гэжэ асууха байнаб? Айхабтар шанга сэрэгэй арсалдаануудай яагаад бии болодог байhание бидэнэр мэдэнэбди. Греци гээшэ Албанитай дайнай байдалтай болобо гэhэн греческэ делегациин айхабтар ехээр дэмжэжэ байhан позициие лаблан гэршэлхын тулада, мүнөө албано-греческэ хилэ дээрэ хэн нэгэнэй арсалдаа гаргаха саг хэрэгтэй болоод лэ байгаа юм ха.

Греци дотор албанецууд, болгарнууд, фракийцууд гэхэ мэтын ондоо нациин үсөөн зондо хашалан үзүүлжэ байhан ушарые абаад үзэе. Хэhээлтэдэ орохо ба хюдагдаха болон үндэhэ яhанай хюморол болохо ябадалhаа айжа, мүнөө үедэ хэдэн мянгаад хүн Грециин территори дээрэhээ зугадажа байна. Эдэ олон мянган зугадагшад Албанида гү, али Болгарида гү, али Югославида бэеэ далдалха газар бэдэржэ байнад. Урдынхидал Балкануудта национальна илгаа гаргажа, тэмсэл хэхэ ябадалые дахяад hүжэрөөбэл, дэлхэйн энэ райондо амаржаха хэрэгтэ туhалхагүй ба урданайхидаал адли Балкануудые арсалдаануудай гуламтанууд болгохо ба уласхоорондын байдалые хурсадхаха байhандань hэжэг hанагданагүй.

Зарим гүрэнүүдэй түрүүнэртэ эсэргүүсэжэ, жэшээнь маршал Титодэ эсэргүүсэжэ, мүнөө үедэ Грецидэ ябуулагдажа байhан муухай хардалга-гүрдэлгэ гээшэ мүн лэ тиимэ зорилготой юм. Баруунай үзэлтэй греческэ хэблэл хадаа тэрээндэ эсэргүүсэжэ өөрынгөө нэрэтүрые унагаахаhаа байтагай, харин энэ мэтын пропагандые өөрынгөө газар дээрэ хүүлжэ байhан тус оронойнь нэрэ-түрые унагааха тиимэ яахын-аргагүй мэдүүлгэнүүдые үдэр бүри бэшэжэ байна.

Греческэ делегаци хадаа хоорондоо дайнай байдалтай байhан гансахан Болгарида эсэргүүсэжэ бэшэ, мүн ниитын дайсанда эсэргүүсэн союзна нацануудтай хамта тэмсэhэн Албанидашье эсэргүү үгэнүүдые эндэ хэлэнэ. Греческэ правительствын Югославитай харилсаагаа айхабтар ехээр хурсадхаhан хадань Югославиин элшэн сайд мүнөө Афиныhаа бусажа ошобо. Ушар байдал иимэ хадань, греческэ делегациин хэлэhэн үгэнь эб найрамдалда аюул ерүүлхэ гэhэн элитэ удхатай байна. Сэрэгэй арсалдаануудай хайшан гээд бэлэдхэгдэдэг байhыень мэдэнэбди. Бидэнэр энээн тушаа хүндэ хүшэр дүршэл олоhон байнабди. Эдэ арсалдаануудай болохоhоо түрүүн өөрынь орон дотор террористическэ хэмжээ ябуулганууд хэгдэдэг зантай юм гэжэ мүн лэ мэдэхэ байнабди. Реакционно правительство халаа занажа айлгаhан хэдэн олон хэмжээ ябуулгануудые хэжэ эхилhэн бэеэрээ, өөрынгөө арад зоной дундахи элдэбын оппозициие дараха hанаатай байдаг. Энэ правительствын политикые hайшаагалагүй улад зоной hүүдаг кварталнуудые сэрэгээр хүреэлдэг байна. Дураа гутаhан зондо эсэргүүсэхээр городууд болон тосхонууд худар сэрэгэй экспедицинууд эльгээгдэдэг, профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэдые арестовалдаг, тиихэдээ тэдэнэй орондо урдань харанхы хара ябадалтай байгаашье hаа, өөhэдынгөө талын хүнүүдые табидаг зантай. Удаа тээнь политическэ ажабайдалhаа гансахан хүдэлмэришэдые бэшэ, мүн демократическа партинууд болон организацинуудые зайсуулха гэжэ оролдодог, демократическа ажал-ябуулагшадта добтолго хэхэ ба алаха ябадалнууд үдэр бүри үзэгдэдэг. hүүлээрынь тиимэ реакционно правительствонууд hунгалтануудые гү, али референдумые хэхэмнай гэжэ зарлаад, референдумай үндэhэ hуури дээрэ уласхоорондын авантюрануудые хэхын тулада гараа сүлөөтэй болгохо гэжэ бододог бэлэй. Тиимэ байhан юм, теэд тиимэ байха ёhогүй.

Сентябриин 1-дэ Грецидэ референдум болохоо байhаниинь мэдээжэ. Гүрэн-түрэеэ хүтэлхэ формо тухай греческэ арадай өөрынь мэдэхэ лотоодын хэрэг аабдаа. Теэд конференци болбол энэ референдумые Нэгэдэмэл нацануудай Устав соо бэшэгдэhэн заршамуудтай таарүүлжа, илангаяа наца бүхэн өөhэдөө мэдэжэ гүрэн түрэеэ тогтоохо дура хүсэлөө сүлөөтэйгөөр мэдүүлхэ эрхэтэй юм гэжэ тоолоhон тус Уставай нэгэдэхи статьягай хоердохи пунктын ёhоор хэгдэhэй гэжэ конференци хүсэхэ байна. Теэд мүнөөнэй Греци дотор дура хүсэлөө иимэ сүлөөтэйгөөр элирхэйлэн мэдүүлхын этигэл найдабари бии гээшэ гү? Греци дотор ба мүн газаа таладашье байhан элдэбын политическэ үзэлтэй ба сэхэрүүнь хэлэдэг хүнүүд хадаа, тиимэ найдабари байхагүй гэжэ харюусана. Жэшээнь ,англиийска парламентын депутадууд Солей, Тифанис болон Доде гэгшэд тиимэ hанал баримтална. Эдэ депутадууд Грецидэ гурбан недели соо байжа, эгээн элдэб янзын хүнүүдтэй хөөрэлдөөд байхадаа, мүнөөнэй греческэ правительство гээшэ бодото референдумые хангажа шадахагүй ба хангахашье дурагүй байна гэжэ сохом ойлгобо. Июниин 17-до болоhон хэблэлэй конференци дээрэ Солей иигэжэ мэдүүлбэ: «Греци гээшэ газаа талаhаань демократическа шэмэгтэй байхадаа, тон түргэнөөр фашистска орон боложо байна гээшэ. Греческэ арад зон болбол гражданска дайн бү болоhой гэжэ тон ехээр хүсэнэ. Теэд хэрбээ мүнөөчэй политикын hэлгэгдээгүй байгаа юм hаань, демокрадууд бэеэ аршалха баатай болохо байнабшуу».

Тиигэжэ англиийска депутадууд хэлэнэ гээшэ. Тиихэдэ урдань премьер байhан г-н Софулисай хэлэhэн hаналые хараад үзэе. «Хэрбээ плебисцит болоhоной эсэстэ король хуули засагаа барихаар дахяад орохонь гэжэ тунхаглагдаа юм hаань, гражданска дайн зайлашагүй болохо юм».

Урдань Англиин лейбористска партиин түрүүлэгшэ байhан хүниие зүүн үзэлтэй байхагүй гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Тинбэ-ябашье 1946 оной апрелиин 22-то г-н Ласки иигэжэ мэдүүлхэ баатай болоhон байгаабшуу: «...Георгын Грецидэ бусажа ерээ юм hаань, тус орон нүгөөдэ Испани болохо байна, тиимэ хубилалта болоhой гэжэ лейбористска правительствын нэгэшье члэн hанажа хүсэжэ байхагүй... Мүнөөнэйнь правительство хадаа оройдоошье hайн гэгдээгүй ба ямаршье этигэлгүй байна гээшэ».

Эсэстээ, «Таймс» гэдэг тиимэ түбшэн зантай англиийска газетые абаад үзэхэдэ болоно, тэрэ газетэ мэнэ hаяхан иигэжэ бэшэбэ:

«Грецидэ плебисцит болохо саг хүртэр хоер недели хүрхэгүй саг үлэбэ... Теэд мүнөөнэй байдал дээрэhээ хараад үзэбэл плебисцит гээшэ арад зоной дура хүсэлые элирхэйлэн мэдүүлхэ юм гэхэ болоо hаа, недондонойхидо оргодос бүри бага найдабаритай болоод байна. Сэхэрүүнь бэшэдэг олоншог шэнжэлэгшэд хадаа энэ плебисцит гээшэ Грециин дотоодын проблемые шиидхэхын орондо, улам ехэ бэрхэшээл ушаруулжа болохо юм гэжэ hанана».

Мүнөөнэй греческэ правительствые hайшаан дэмжэдэг бүлэг хүнүүдhээ бэшээрээ, Грецидэ байhан хүнүүд бүгэдөөрөө мүнөө болохоо байгаа референдум (плебисцит) гээшэ греческэ арадай hанал хүсэлые элирхэйлэн харуулхагүй, харин тэрание худал болгохо байна гэжэ лаб ойлгоно. Жэшээнь, hунгагшадай список соо бэшэгдэhэн 50 процент хүнүүд бүхы оронойнгоо үмэнэhөө хэлэжэ шадаха юм гэжэ тоолижо болохо гээшэ аал?

Франци дотор 83 процентын хабаадалсаhаниинь мэдээжэ. Мүн Финляндида болоhон hунгалтануудта 80 процент, Австрида—80 процент, Болгарида—98 процент, Грецидэ болоhон hүүлшын hунгалтануудта—50 процент хабаадалсаhан байха юм. Конституциин талаар хараад үзэхэ юм болоо hаа, иимэ байдалые зохистой дээрэ тоолижо болохо гээшэ аал? Тэрээнhээ гадна, бүхы политическэ партинуудай диилэнхи олонхинь hунгагшадай списогые хуурмагаар зохеоглобо гэжэ тоолоод, тэрэниие дахяад хаража үзэхые хатуугаар эринэ.

Дайлалдаhан оронуудай улад зониинь хорожо, hунгагшадай үсөөн болоhониинь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Теэд газар дэлхэй дээрэ ондоо нэгэ гүрэн бии юм, тэндэхи hунгуулиин тоо мэдээндэ этигэхэ юм болоо hаа, улад зониинь нэмэhэн байгаа. Жэшээнь, 1936 ондо hунгагшадай список соо 1753 мянган хүн бэшэгдэнхэй байhан юм. Тиин энэ дайн сэрэг соогуур Греци ехэхэн хоролтодо ороод байhаниинь мэдээжэ. Үлэсхэлэн гээшэ арад зониие хюдаба, үлэсхэлэн ба дайн болоhон дээрэhээ нилээд олон хүн үбшэндэ нэрбэгдэжэ хоробо. Теэд Греци дотор hунгагшадай тоонь нилээдгүй нэмэжэ, 1946 ондо хоер миллион 200 мянган хүн болоод байба. Баhа 250 мянга тухай hунгагшад—демокрадуудые греческэ засагаархинай список соо бэшэжэ оруулаагүй байгаашье hаань, иимэ ехээр нэмэhэн байнабшуу. Уласхоорондын байдалда муу хойшолон үзүүлжэ болохо энэ референдумые тиимэ яаралтайгаар үнгэргэхэнь юундэ хэрэгтэй болооб? Нэгэн үедэ Великобритани, США ба Франци гэхэ мэтын гурбан правительствонууд хадаа Греци доторхи засаг түрые хүтэлбэрилхэ формо тухай асуудалые шиидхэхэ байhан энэ референдум гээшэ 1948 ондо болохо юм гэжэ мэдүүлhэниие мэдэхэ байнабди. Хараад үзэхэдэ, референдумые түргэнөөр үнгэргэжэ, hанаhан юумээ хүсэлдүүлхэ гэжэ газаа тээhээ хүсэжэ байhан хүнүүд бии хэбэртэй. Иимэ юумэ хэн нэгэндэ хэрэгтэйшье байжа болохо. Теэд Балкануудта хюмарал ба арсалдаануудые хэнгүй зайсажа, Европын энэ районда үни удаан саг соо тогтууритай эб найрамдал зохеохые хүсэжэ байhан греческэ арад зондо ба бусад Балканска арадуудта иимэ юумэ огто хэрэггүй байнабшуу.

Греческэ делегадай хэлэhэн үгэ тушаа Украинска делегациин хэлэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолоhон ажаглалтанууд ба мүнөө Греци дотор тохсолдоод байhан зохидгүй байдал тухай конференци анхаралаа табижа, энээнhээ зохихо шиидхэбэри гаргаhай гэжэ hанаhан хүсэлэниинь иимэ гээшэ.

Греческэ правительствын политика уласхоорондын эб найрамдал ба амгалан байдалые сахиха хэрэгтэ аюул ерүүлнэ

Нэгэдэмэл нацануудай организациин генеральна секретарь Трюгве Ли гэгшэдэ Д. З. Мануильскиин эльгээhэн телеграмма

ПАРИЖ, августын 24 .(ТАСС). Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Д. З. Мануильский болбол Нэгэдэмэл нацануудай организациин генеральна секретарь г-н Трюгве Ли гэгшэдэ доро дурсагдаhан телеграмма эльгээhэн байна.

ЮНО-гэй генеральна секретарь г-н Трюгве Лидэ, Нью-Йорк

Украинска Советскэ Социалистическа Республикын правительствын даалгабаряар би болбол Аюулгүйн советдэ иимэ мэдүүлгэ барижа хандаха хубитай байнаб гэбэл:

hүүлэй үедэ, илангаяа Парижда Амгалан тайбанай конференциин хүдэлмэрилжэ эхилhэнhээ хойшо Балкануудта мүнөөнэй греческэ правительствын харюусалгагүй политика ябуулжа байhанайнь эсэстэ, Европын энэ хуби газарта эб найрамдал ба амгалан байха хэрэгтэ айхабтар ехэ аюул ерүүлжэ байhан оршон байдалтай болонхой, тиимэ хадаа эб найрамдалые ба амгалан тайбан байхые үнэн зүрхэнhөө хүсэгшэд бүгэдын hанааень зобоожо байнал.

ЮСун дээрэhээ hанаагаа зобоноб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ греческэ правительственна органуудай зүгhөө убайгүй ба тухиржа байhан дээрэhээ греческэ сэрэгэй частьнуудаар зорюута хэгдэжэ, греко-албанска хилэ дээрэ олон тоото пограничная тулалдаанууд болоно.

Греческэ отрядууд болбол албанска хилэ сахижа байгаа сэрэгэй заставанууд болон мүн тэрэшэлэн хилэдэ дүтэ байгаа районуудта полевой хүдэлмэри хэжэ байhан албанска таряашадыешье саг үргэлжэ буудана.

Албаниин урда талын газарые Грецидэ таhалжа абахын тулада шалтаг болгожо, Албанитай буу зэбсэгтэ тулалдаание зорюута хэхэ гэhэн элитэ зорилгоор албанска газар худар греческэ бүлэг сэрэгүүдэй сүмэрэн орохо ябадал улам олошорбо.

Албанитай Греци дайнай байдалтай боложо байна гээд мүнөөнэй греческэ правительствын түлөөлэгшэдэй олоной дунда ба хэблэлдэ, мүн тэрэшэлэн Парижда боложо байгаа Амгалан тайбанай конференциин трибуна дээрэhээ хэлэжэ, улам олон дахин дабтажа байhан мэдүүлгэнүүд хадаа энэ байдалые ушөө хэсүү болгон хурсадхажа байна гээшэ.

Тиихын хажуугаар, Македони, Фраки болон Эпирэдэ hуужа байдаг ондоо нациин үсөөн зондо греческэ правительствын зүгhөө хашалан үзүүлжэ байhан ябадал хадаа мүн лэ бага бэшээр hанаа зобооно. Мүнөөнэй греческэ правительствын зүгhөө тэдэндэ гэжэ тогтоогдоhон гүрим журам гээшэ илангаяа шэрүүн хатуу байха юм. Национальна дарлалтын ба үндэhэ яhанай илгаа гаргаха тэсэшэгүй ехэ зоболон үзэжэ байhан хэдэн арбаад мянган македонецууд, болгарнууд, фракийцууд, албанецууд хадаа хүршэ hууhан гүрэнүүдтэ бэеэ далдалха газар бэдэржэ орохо баатай болонхой. Толгой тоолон хюдаглаха аюулhаа амяа абархын тулада тэдэнэр үг заяанhаа хойшо эдэлжэ hууhан газараа, гэр бүлэ ба эд зөөрөө орхижо ошоод, Грециин газарhаа саада тээ байра байдал бэдэржэ, айхабтар хүндэ хохидол ядарал үзэхэ ушартай болоно.

Урда сагта Балкануудта иигэжэ дайн байлдаание бэлэдхэдэг шэнгээр, национальна илгаа гаргаха ябадалые hүжэрөөдэг харанхы аргануудые hэргээхэ гэhэн тиимэ политика хадаа балканска хахад аралые хатуу шанга тулалдаануудай гуламта дахяад болгожо, тэрээнhээ уламжалан уласхоорондын хюмарал ушаруулха аюул ерүүлнэ.

Албаниин уг заяанай газарыень таhа татажа абаха эрилтэ табидаг ба Балкануудые шэнээр хубаажа абаха гэhэн хэтэрхы греческэ монархистнуудай ябуулжа байhан hэнгэргүй пропагандашье мүн лэ иимэ зорилготой байна гээшэ.

Түбхын түрүүн англиийска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Грецидэ байhан ба агрессивнэ монархическа үзэлтэй хүнүүдэй туhада, илангаяа Грециин засаг-түрын хүтэлбэриин формые тодорхойлон гаргахын тулада энэ оной сентябриин 1-дэ хэгдэхээ байhан референдумые бэлэдхэхэ хэрэгтэ туhа хүргэхөөр англиийска сэрэгэй түлөөлэгшэдэй зүгhөө энэ союзна ороной дотоодын хэрэгтэ сэхэ оролсохо ябадал хадаа мүнөөнэй греческэ правительствын ябуулжа байhан энэ политика дээрэhээ Балкануудта тохеолдоhон оршон байдалда таатай зохид байнабшуу.

Союзнигуудай талада байжа эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэhэн тэдэ греческэ патриодуудта зүрижэ, харин немецкэ ба итальянска эзэмдэгшэдтэй олонхидоо нүхэсэhэн тэдэ хүнүүдые дэмжэжэ байhан харин гүрэнэй сэрэгүүдэй бии байhан иимэ ушар байдалда референдумые үнгэргэхэ гээшэ дайн сэрэгэй боложо байхада ба мүн тэрэнэй дүүрээдшье байхада союзна державануудай соносхоhон дайн сэрэгэй зорилгонуудтай тон таарахагүй зүрюу байна.

Энэ хадаа нэгэдэмэл нацануудай уставай зорилгонууд ба заршамуудта мүн лэ зүрюу байха юм. Жэшээнь, өөрынгөө хуби заяание болон мүн тэрэшэлэн засаг түрын хүтэлбэриин формые сүлөөтэйгөөр тодорхойлон олохо тушаа арад бүхэн эрхэтэй юм гэжэ тоолоhон тус уставай нэгэдэхи статьягай хоердохи пунктда зүрюу байха юм.

Ушар шалтагаан иимэ байhан хадань, Нэгэдэмэл нацануудай уставай нэгэдэхи параграфай 35-дахи статьягай үндэhөөр, би болбол Нэгэдэмэл нацануудай уставай 34-дэхи статьягаар хараалагдаhан тэрэ ушар байдал тухай Аюулгүйн советэй анхаралда хүргэхэ ба греческэ правительствын политика дээрэhээ боложо Балкануудта тохеолдоhон байдал ба уласхоорондын эб найрамдал болон амгалан байха хэрэгтэ аюул ерүүлжэ байhан тухай болон мүн энэ эб найрамдалда ушаруулhан аюулые зайсуулхын зорилгоор дары түргэн абаха ёhотой хэмжээнүүд тухай асуудалые Аюулгүйн советэй мэнэ hаяар болохо заседаниин зүблэхэ зүйлдэ оруулыт гэжэ Таниие гуйха хубитай байнаб.

Украинска Советскэ Социалистическэ Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр
Д. МАНУИЛЬСКИЙ.

УССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр нүхэр Мануильский пресс-конференци татаба

ПАРИЖ, августын 24. (ТАСС). Парижда боложо байгаа Амгалан тайбанай конференци дээрэ Украинска делегациие толгойлогшо Украинска ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Мануильский пресс-конференци татаhан байгаа.

Хэблэл газетэнүүдэй олон түлөөлэгшэдэй байлсаhан конференци дээрэ Мануильский иигэжэ мэдээсэбэ:

—Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ hүүлэй үедэ болоhон Албани ба Грециин хоорондохи буляалдаата хэлсээнүүд тухай үргэн олоной анхарал хандуулжа байна гээшэ. Украинска ССР Балкануудтай нэгэ хилэтэй байhан хадаа Балкануудта аюулгүй байха асуудалнуудые бидэнэр тон түрүүн hонирхохо байнабди. Бусад гүрэнүүд тушаа агрессивнэ политика ябуулха гэжэ байhан зарим гүрэнүүдэй аюул ушаруулжа болохо хадань уласхоорондын амгалан тайбан байдал тухай мартаха ёhогүйбди.

Энээнэй дашарамда нүхэр Мануильский болбол ЮНО-гэй генеральна секретарь Трюгве Ли гэгшэдэ Украинска правительствын эльгээhэн мэдүүлгэ тухай хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэhэн байна.

Иимэ мэдүүлгэ хэhэнэй hүүлээр, Украинска ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр хэблэлэй түлөөлэгшэдэй табиhан хэдэн олон асуудалнуудта харюусаба.

Парижска амгалан тайбанай конференци дээр

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой преамбулые зүбшэн хэлсэлгэ

ПАРИЖ, августын 23. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Мүнөөдэр Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида Италитай хэхэ эб найрамдалай договорой преамбулые (оршолые) зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ. Энэнэй проектые Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет зүбшэжэ гаргаад, конференцидэ табиhан байна.

Преамбулын проектын текст Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр нэгэн дуугаар абтаhан байгаа гэжэ тэмдэглэгдэhэн байна. Гэбэшье, комиссиин хүдэлмэриин түрүүшын үдэрhөө эхилээд зарим делегадууд преамбулын зарим булэгүүдэй удхые хубилгаха удхатай заhабарине энэ текстдэ оруулха гэhэн hанал гаргаба.

Тусхайлхада, голландска делегаци болбол мүнөөдэр преамбулын хоёрдохи бүлэгтэ горьтойхон хубилалтануудые оруулхые дурадхаhан байна.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр зохеогдоhон преамбулын текстые үмөөрэжэ үгэ хэлэhэн советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский болбол эб найрамдалай договорой текст шэнги тиимэ харюусалгата документ зохёохо тухай үгэ хэлэхэдэ үгэ бүхэнэ эридэр уэхэ шухала байhан тухай hануулба.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет хадаа үгэ бүхэние хатуугаар сэгнэн үзэжэ, Италида тохоогдоhон харюусалгые толорхойлно гэжэ hануулаад, Вышинский болбол эб найрамдалай договорто бэшэгдэhэн преамбулые тэрэ хэбээрэнь абахые советскэ делегаци үмөөрэн дурадхаба.

Тиихэтэй хамта, советскэ делегациин болодло ямар нэгэн шанга баримтануудые зүрюулэн табихын оролдо Голландиин, Австралиин ба бусад зарим делегациин түлөөлэгшэд ойлгосогүй олон зүйл хэлжэ оробо. Тиин Шэнэ Зеландиин делегат болбол «хэзээ нэгэтэ Гитлер ерэжэ ямар нэгэн бишиихан зүйл үнэн байдалай таараагүй гэжэ хэлэжэ магад» гэжэ дэмырhэн шүүмжэлэл табижа, преамбулын текстые hэлгэхэнь шухала гэжэ хэлэhэн ба энэ ушарhаа «Италиин моральна харюусалгын хэмжээнhээ гаража» болохогүй гэбэ. Голландиин түлөөлэгшэ болбол «дай соносхожо болоно гэбэшье агрессивнэ дайние соносхохоло хуули» гэжэ Министрнүүдэй Соведэй проект соо хэлэгдэhэние мэдүүлбэ. Эсэстэ Австралиин түлөөлэгшэ болбол «бүхы дайнууд зүбтэй шударгуу байhан ба ямар нэгэн гүрэнэй эрхые хамгаалхын тула эхилhэн байгаа» гэжэ мэдүүлбэ. Харин дэн хэтэржэ байhанаа мэдээд Австралиин түлөөлэгшэ болбол «дай хэхээр соносхоhон правительствонууд тиигэжэ лэ мэдүүлдэг байгаа» гээд нэмэhэн байна.

Хоёрдохёо үгэ хэлэhэн советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский болбол тиимэрхүү hанал болодые сухариса сохихо харюу үгэhэн байна.

«Эндэ хэлэгдэhэн ба мүнхэжүүлжэ абахада болохоор зарим гантын hаналнуудта анхарала табихые би хүсэнэб. Тиимэ гантын hаналай нэгэниинь австралийска делегадта тудана, тэрэ хадаа хүн түрэлхитэнэй түүхэдэ бүхы дайн зүбтэй шударгуу байhан юм гэжэ мэдүүлээд, тэрэмни дэн хэтэрhэн гантын hанал байна гэжэ мэдэрхэдээ, хэн эдэ дайниие эхилээб, тэдэ тиигэжэ хэлэhэн юм гээд нэмэhэн байна. Бидэ советскэ делегациин членүүд болбол дайнай түүхэдэ зүбтэй шударгуу дайн гээшэ тиимэ олон байгаагүй юм гэжэ хэлэтэбди. Илангаяа hүүлэй зуун жэлэй дүрбэнэй нэгэн соо демократическа оронуудта эсэргүүсэн Германиин хэhэн дайнууд хадаа зүбтэй шударгуу бэшэ байгаа юм гэжэ баталнабди.

Гантын hанатай хоёрдохинь хадаа агрессивнэ дайниие соносхожо болохогүй гэжэ хэлэнэд. Агрессор өөрөө агрессор гээшэб гэжэ мэдүүлхыень хүлеэхэ гээшэ жэгтэй болохо байгаа, харин агрессортэ добтологдожо хохидол үзэдэг демократическа оронууд хадаа өөhэдтэнь эсэргүүсэжэ хэhэн дайн сэрэгые агрессивнэ дайн гээшэ гэжэ сэгнэлтэ үгэхэ ёhотой ба уялгатай болоно.

Демократическа оронуудта агрессорээр соносхогдоhон дайн болбол манай гантын хэрэгтэ эсэргүү дайн болохо юм гэжэ бидэ тоолонобди. Итали хадаа Великобритани ба СССР-тэ дай соносхоод байхадаа Австралиин дай соносхохо гэжэ тоолохо байна гүт гээд австралийска делегатhаа би асууха байгааб?

Преамбулын энэ параграфай текстнь түүхэтэ баримтые тодоор харуулна. Италяар дай соносхогдоо. Энэ дайн агрессивнэ байhан ба нэгэдэмэл нацануудта эсэргүүсэхээр ябуулагдаhаниинь элитэ. Тиигэжэл эндэ хэлэгдэнэ. Энэ проект зохеоhон Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ хабаадалсаhан ороной түлөөлэгшэ—советскэ делегаци болбол энээние үмөөрэхэ уялгатай гэжэ тоолонобди, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй бусад членүүд энэ текстые мүн лэ үмөөрэхэ уялгатайбди гэжэ өөhэдыгөө тоолохо ёhотой гээд найдаха хэрэгтэй» гэжэ Вышинский хэлэбэ.

Гэбэшье США, Великобритани ба Франциин түлөөлэгшэд хадаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр зохеогдоhон текстые үмөөрэжэ үгэ хэлэхые хэрэгтэй дээрэ бодоогүй байна. Заседаниин түрүүлэгшэ Игелянд (Урда-Африканска Союз) гэгшэ голландска заhабарие голосованида табиhан ба тэрэнь бишиихан булюу олонхиин 11 голосоор абтаhан байна. Тэрэние буруушааhан 9 голос байгаа.

Югославиин делегаци болбол, союзна ба холбоото державануудта хабаадаха территориие эзэмдэhэн, заримыень булимтаржа абаhан Итали дайнай түлөө харюусалгын нилээд хубииень хүлеэхэ болоно гэжэ преамбулын энэ бүлэг соо заахые дурадхаба. Югославска делегациин дурадхалые Польшын түлөөлэгшэ дэмжэбэ. Великобританиин ба Америкын Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэд энэ дурадхалда эсэргүүсэжэ үгэ хэлэбэд.

Олонхи делегадуудай югославска делегациин үзэл бодолтой ниилэхэ дурагүй ба үгэ хэлэгшэд өөhэдынгөө арсалтые гансал редакционно журамтай hанал гэhэн дээрэhээ Югославиин түлөөлэгшэ өөрынгөө дурадхалые бусаажа абаба.

hүүлэрынь, комисси болбол преамбулын удаахи параграфые зүбшэн хэлсэлгэдэ оробо. Хитад, Бельги, Бразили, Канада, Голландиин делегацинууд болбол Италида фашистска журамые унагаалгада итальянска арадай демократическа үзэлтэй хүнүүдэй гаргаhан хүсые харуулhан нэгэдэмэл заhабарие энэ параграфта оруулхаар дурадхаhан байна. Энэ заhабарие югославска делегаци дэмжэбэ.

Энэ заhабарие зүбшэн хэлсэхэ ябадалые hамбаашалhан австралийска делегат болбол эб найрамдалай договорой проектдэ hэлгэлтэ оруулхые табан делегацинуудай hайшааhан тушаа баяртай байhанаа үнэнhөө хэлэhэн ба тэрээгээрэ Министрнүүдэй Соведээр дурадхагдаhан договорнуудай проектнүүд тиимэл нарин нангин юумэ бэшэ байна гэжэ харуулба. Энэ проект хадаа саашадаа шэнэнүүд hэлгэлтэдэ дайрагдаха гэhэн найдабариие тэрэ мэдүүлбэ.

Советскэ делегациин үмэнэhөө Вышинский болбол Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэридэ эсэргүү энэ үгэ хэлэлгэдэ сохилто үгэбэ. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

«Министрнүүдэй Соведээр табигдаhан проектын договор тиимэ нарин нангин юумэ гэжэ советскэ делегаци хэзээшье хэлээгүй байна. Гэбэшье, хэрбээ шиидхэбэриин абтахада, тэрээнэй зүб бэшэ гэжэ баримтатай болоогүй байхадань тэрээние дэмжэхэ гэhэн принципые советскэ делегаци хододоо, алишье талаарынь баридаг байна. Министрнүүдэй Соведээр зохеогдоhон эб найрамдалай договорнуудай проектнүүд тушаа энээние үшөө хэншье баримтатай болгожо гэршэлээдүй. Австралийска делегат баярлаглэ—энэ тэрэнэй хэрэг, гэбэшье тэрэнэй баяр үни удаан байха юм гэжэ би найданагүйб».

Дурадхагдаhан заhабариин гол удхыень хэлэхэдэ, советскэ делегаци хадаа Италида фашистска журамые унагаалгада, демократическа хүсэнүүдэй удхатай байhыень преамбула соо тэмдэглэхэдэ бэлэн байhанаа үшөө түрүүндэ заседани дээрэ хэлэhэн байна гэжэ Вышинский hануулба.

Италида фашизмые унагааха хэрэгтэ итальянска арадай хүсые тоохо ябадал болбол саашадаа демократизмын хүгжэхэдэ шэнэ ба хүсэтэ булагайнь эхин, демократическа хүлэhэ hүүри дээрэ тус ороной хүгжэхэ хүсэнэй булагайнь эхин болохо ёhотой.

Дүрбэн недели соо хүдэлмэрилhэнэй hүүлээр

ПАРИЖ, августын 24. (ТАСС-эй тусхай корр). Амгалан тайбанай конференциин ажалаа ябуулжа эхилhэнhээ хойшо мүнөөдэр 4 недели болобо. Тиихэ зуура, конференциин байгуулhан комиссинуудта урдань Германиин союзнигууд байhан табан гүрэнтэй хэгдэхэ эб найрамдалай договорой преамбулые (оршолые) хаража үзэхэ ябадал үшөө дүүрээдүй. Энээн дээрэhээ мэдэхэдэ тус конференци hанагдаhанда орходоо нилээд удаан үргэлжэлхэнь гээшэ.

Зарим английска, американска болон французска газетэнүүд (Дейли мейл. Депеш де пари ба бусад) болбол энэ конференциин аалиханаар ябажа байhанай түлөө харюусалгые СССР-эй делегацида тюхохо hанаатай ээлжээтэ антисоветскэ хардалга-гүрдэлгэ хэхын тулада конференциин унжагайрhаниие hамбаашалха hэдэлгэ гаргана.

Гэхэ зуура, эгээ энэ советскэ делегаци гээшэ конференциин темпые хурдадхахын тулада бии бүхы оролдолгоёо гаргана. Комиссинуудта хэгдэhэн хүдэлмэри анээниие илангаяа эли тодоор харуулба. Тэндэ советскэ түлөөлэгшэд хүдэлмэриие бүтэмжэтэй hайнаар ябуулха ба тэрэниие түргэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ хэлэжэ байдаг.

Тиигэжэ байхадань англо-саксонско талаhаа конференциин хүдэлмэриие олондо эли мэдэгдэхээр ябуулна гэжэ дураа гутаха ябадал гаража захалаа. Английска хэблэлэй зарим органууд, жэшээнь, «Иоркшир пост» гэжэ тон нүлөөтэй газетэ болбол мүнөө үедэ конференциин заседанинууд тухай зар тунхаг гаргахагүй гэжэ хэлэнэ. «Дейли мэйл» гэдэг газетын континентальна хэблэл хадаа, урдань элитэ дипломат ябаhан английска шэнжэлэгшэ Харольд Никольсон гэгшын статьяе мүнөөдэр тунхаглаба. Тэрэ хадаа Амгалан тайбанай конференциин хүдэлмэридэ олондо соносхохо уймар условьтой байhандань гомодожо, сэхэрүүнь бэшэнэ. Никольсон хадаа конференци дээрэ абтаhан хүдэлмэриин методые шангаар дуугарагшадай туhаламжатай дипломати гээнэ гээд, хэлэгдэhэн үгэ бүхэниие зар тунхаг болгохо гээшэ ухаан бодолтой хүнүүдэй хоорондо алибаа шухала юумые зүбшэн хэлсэхын аргагүй болгоно гээд лаблан хэлэнэ. Илангаяа Италида хамаатай эб найрамдалай условинууд тухай В. М. Молотовой хэлэhэн үгые зар тунхаг болгобо гэжэ Никольсон дураа гутана. В. М. Молотовой хэлэhэн үгэнь гансахан Итали дотор бэшэ, мүн бусад олон оронуудташье угаа үргэнөөр зар тунхаг болоhон байгаа.

Оройдоо нэгэ hарын саада тээ англо-саксонско тала хадаа Амгалан тайбанай конференциин хүдэлмэри тухай зар тунхаг гаргахагүй гэжэ Советскэ Союз оролдоно гэхэ hанаатайгаар гэмнэдэг байhыень мүнөө hануулжа хэлэхэдэ зохистой байна. Юрэ Советскэ делегаци гээшэ зар тунхаг болгохые хэзээшье арсаагүй байха юм. Тэрэ хадаа олондо дуулдаха гээшэнь тус конференциин хүдэлмэриин амжалтатайгаар ябахын нэгэ услови гэжэ тоолоно. Конференци дээрэ юун болож байhыень өөрынгөө арад зонhоо болон бүхы дэлхэйн олониитэhээ далдалха гэhэн hанал бодол советскэ делегацида байхагүй. Теэд англо-саксонско лагерь хадаа конференциин хүдэлмэриие хаамал методээр ябуулбал дээртэхэ гэжэ тоолоод, конференци дээрэ табигдаhан проблеманүүдые зүбшэн хэлсэлгые олондо дуулгажа зар тунхаг болгохо гээшэдэ дурагүй байнабшуу. Зүгөөр амта-шамтэн тухай арсанагүйл даа...

КОНФЕРЕНЦИИН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ОРЕО БЭРХЭ БОЛГОХО БА УНЖАГАЙРУУЛХА ГЭhЭН ШЭНЭ hЭДЭЛГЭНҮҮД

Румынида хамаатай ба Венгридэ хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин мүнөөдэр болоhон заседани хадаа конференциин хүдэлмэриие хэн орео бэрхэ болгохо ба унжагайруулха гэжэ оролдожо байhыень эли тодоор харуулhан шэнэ бодото материал үгэhэн байха юм.

Румынида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин хүдэлмэреэ эхилжэ ядажа байтар, Австралиин түлөөлэгшэ болбол эб найрамдалай договорой проект тушаа Румыниин правительствын hанал бодолнуудые бэшэhэн румынска меморандумай текстые делегадууд дан оройтожо абаба, тиихэдээ австралийска делегациин дурадхаhан заhабариин текст гансал французска хэлэн дээрэ комиссиин членүүдтэ тараагдажа үгтэбэ гэжэ шалтаг баряад тус заседаниие хааха гэhэн дурадхал оруулба.

«Великобританиин түлөөлэгшэ болбол «австралиин түлөөлэгшын арсаhаниие ойлгоноб лаа» гэhэн бэеэрээ ямаршье шиидхэбэри гаргангүйгөөр «юрэнхы үгэ хэлэлгэ» хэхые дурадхаба. Франциин түлөөлэгшэ халаа, «уридшалан зүбшэн хэлсэхэ гээшэ хэниие юуншье гэжэ уялгалхагүй» гээд сэхэ руунь мэдүүлжэ, тус дурадхалые дэмжэhэн байха юм.

Советскэ делегациин үмэнэhөө үгэ хэлэhэн Богомолов хадаа комиссиин хүдэлмэриие хойшолуулха гэhэниие буруушаажа арсаhан байгаа. Конференциин делегадуудhаа абтаhан заhабаринуудые хамтаруулhан горьтойхон тоомые комиссиин членүүдтэ харуулhан бэеэрээ иигэжэ хэлэбэ: «энэ хадаа нэгэ делегадуудай оруулhан заhабари гээшэ, тиихэдээ эдэ заhабаринуудай мүнөө гансал ород хэлэн дээрэ хэблэгдээд байhыень харалсаха хэрэгтэй. Французска текст үглөөдэр бэлэн болохо байна. Английска текст бүри дүрбэн үдэрhөө нааша бэлэн болохогүй. Урдань дайсан байhан оронуудай делегацинуудай дурадхаhан заhабаринуудай хэзээ хэблэгдэхэ байhаниинь юрэ мэдэгдэнэгүй. Комиссиин хүдэлмэриин эхилхэ ябадалые захагүйгөөр хойшолуулжа болохогүй, Эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалха хэрэгтэй. Австралийска заhабариие зүбшэн хэлсэлгэдэ ороёбди. Шиидхэбэри гаргаха ябадалые хойшолуулха гү, али бидэнэр эндэ шиидхэбэри гаргажа шадаха байhамнай зүбшэн хэлсэлгэ соогуур эли болохо үгэхэ».

Үгэ хэлэлгэн болоожо захалба. Австралийска делегаци болбол эб найрамдалай договор гээшэ «үнэнтэ зүбөөр ба худалаар хүлээгдэхэ эрхэтэй хүлээгдэхэ ёhотой гээд заншалтай таарулжа батлагдаха ёhотой гээд заахые дурадхаhан байна. Дам саашаа тус делегаци болбол «договор соо харагдаhан территори дээрэ бии байhан хүнүүдтэ үндэhэ яhанай, эрэ-эхэнэрэй, хэлэ ба шажан мүргэлэй илгаае хамаархангүй, сүлөөтэйгөөр байха эрхэ хангагдаха ёhотой гэжэ заахые дурадхаhан байгаа. Иигэжэ юрэнхыгөөр ба худхаляатайгаар хэлэжэ преамбулын текстдэ нэмэхэ гээшые тайлбарилха болоходоо Австралиин түлөөлэгшэ болбол Урда-Африканска Союзые эрхим жэшээ болгожо урдаа бариhан байха юм, тэндэ «элдэб олон янзын хүнүүд эбтэй байдаг ба ажаhуудалаа өөрынгөө дураар түхеэрэжэ шадаhан байна» гэжэ хэлэхэ hанаатай.

Украинска делегациин түлөөлэгшэ Петровский гэгшэ Австралиин түлөөлэгшые өөрынгөө хэлэhэн юумые тайлбарилжа үгэхыень гуйhан байгаа, нэгээр—ямар тиимэ договор соо «харагдаhан территори дээрэхи хүнүүд тухай» хэлэнэ гээшэб, саг зуура hуужа байhан хариин гүрэнэйхид гү, али ондоо нациин үсөөн зон тухай хэлэгдэнэ гээшэ гү? Саашаа, ямар эрхэ ба сүлөө тухай австралийска делегаци хэлэhэн байгааб, тэрэнээ тайлбарилжа үгэхые дурадхаба.

Украинска делегациин түлөөлэгшэ Петровский гэгшэ Урда-Африканска Союз тухай жэшээ болгожо хэлээшыень ойлгосотой hайн юумэ гэжэ тооложо шадахагүй байнаб гэбэ, ушарынь хадаа Урда-Африкада индусска нациин үсөөн зондо үндэhэ яhанай илгаа гаргажа, хашалан үзүүлхэ ушар баримтанууд бүгэдэдэ эли байна. Урда-Африканска Союзда индуснүүдай хүндэ хүшэр байдал тухай Нэгэдэмэл нацануудай организацида хэлсэгдэжэ үзэгдэхэ юм. Иимэ дээрэhээ нацанудай эб найрамдалай хүсэл таарандаhан жэшээ болгожо Урда-Африканска Союзые урдаа бариха гээшэ тон гайхалтай байха юм гэбэ.

Чехословакиин түлөөлэгшэ болбол договорой гурбадахи статья соо эрид шууд ба толорхойгоор хэлэгдэнхэй байхыень hануулба, тэндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Румыни болбол өөрынгөө хуули мэдэлдэ байhан хүнүүдые үндэhэ яhанай, эрэ эхэнэрэй, хэлэнэй гү, али шажан мүргэлэй илгаае хамаархангүйгөөр хүнэй эдлэхэ эрхые болон мүн үгэ хэлэхэ, хэблэлэй, шажан мүргэлэй, политическэ үзэлэй ба олоной суглаанай сүлөөе оруулжа, гол шухала сүлөөтэ байдалаар хангахын тулада хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Дам саашаа Чехословакиин түлөөлэгшэ болбол преамбула соо бэшэгдэhэн энэ статьяе дабтаха гү, али ондоо юумэ нэмэхэ гү гэhэн асуудалые Австралиин делегациин сэхэ урдаhаань табиhан байна.

Урда-Африканска Союзай түлөөлэгшэ Украинска делегадай хэлэhэн баримтые арсажа шадахагүй байhан хадаа, Урда-Африкада индусска нациин үсөөн зониие нэгэдүүлхэ тухай асуудал Нэгэдэмэл нацануудай организацида зүбшэн хэлсэгдэхэ байhан ушарhаа, тэрээн тухай Амгалан тайбанай конференци дээрэ хэлэhэнэйшье хэрэггүй гэбэ.

Австралийска делегацида таагүй байдалтай болоод байhан хадань, Австралиин түлөөлэгшэ болбол заседаниие болюулха гэhэн дурадхалые гэнтэ оруулба. Комиссиин заседани дээрэ ерэhэн Австралиин түлөөлэгшэ ба конференциин секретариадай член Ходсон гэгшэ тус дурадхалые зүбшөөhэн байгаа. Ходсон болбол комиссинуудта заhабаринуудые зүбшэн хэлсэхэ гурим журамые hэлгэхые дурадхана, тэрэ хадаа хэдэ хэлэн договорнуудта хамаадаха заhабаринуудые «тусгаар комиссида» дамжуулан үгэхэ гэhэн байгаа.

Энэ дурадхалынь абтаагүй байшоо.

Тиигээд байхадань украинска ба чехословацка делегадуудай табиhан асуудалнуудта харюу үгэжэ эхилхэhээ ондоо юумэ Австралиин түлөөлэгшэдэ олдобогүй. Петровскийдо харюусаха зуураа, австралийска делегациин заhабари гээшэ Румыни дотор саг зуура hуужа байhан хариин гүрэнэй хүнүүд тухай бэшэ, харин ондоо нациин үсөөн зонууд тухай хэлэгдэhэн байна гэбэ. Австралиин түлөөлэгшэ болбол чехословацка делегадай табиhан асуудалда харюу үгэхэhөө зайсажа, энэ асуудалые намда бэшэгээр табихые гуйнаб гэбэ.

Тиимэ болохолоороо, тус комисси эб найрамдалай договорой проектые хаража үзэхэ тушаа нэгэшье алхам урагшаа дабшабагүй.

* * *

Венгридэ хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссишье баhа ямаршье шиидхэбэри абажа шадаагүй.

Заседаниин эхилжэ байхада, комиссиин түрүүлэгшэ болбол чехословацка ба австралийска делегацинуудhаа ороhон заhабари, мүн тэрэшэлэн Венгриин делегациин ажаглалтанууд абтаба гэжэ мэдээсэбэ.

Чехословакиин түлөөлэгшын хэлэhээр хадаа, чехословацка делегаци болбол дайн сэрэг хэхээр Германиин бэлэдхэхэдэнь, Венгри хабаадалсаhан ба Германитай хамта булимтаралгын политика бэелүүлжэ байхадаа, Хорти толгойтой байhан Венгри гээшэ Чехословакиин ба Югославиин хэдэ хэдэн районуудай газарые булимтаржа абаад тэндэ эзэмдэн дээрмэдэхэ ёhо гурим тогтооhон байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолоно. Венгри дотор булимтаралгын hанал бодол гээшэ тон ехээр дэлгэрэнхэй зандаа, тэрэнь мүнөө хүртэр үндэhөөрөө усадхагдаагүй байна гэжэ чехословацка делегат hануулна.

США, Великобритани, Украина, Югославиин түлөөлэгшэд болбол урдань Венгридэ байhан зонхилогшодой агрессивнэ үүргэ тухай хэлэhэн ба дайн сэрэгтэ гай гэмтэлдэ Чехословакиин ороhыень тэмдэглэhэн байха юм. Теэд буляалдаата хэлсээндэ хабаадалсагшад болбол эб найрамдалай договорой оршололдо дан ехэ юумэ бэшэнгүй. мүнөө үгэ хэлэhэн ораторнуудай hанал бодолые протоколдо оруулаад дүүргэхэ гэжэ дурадхаба.

Комисси болбол венгерск[...] гациин меморандумые зүб[...] сэлгэдэ оробо. Тэрэ хадаа, [...] гээшэ Германида эсэргүү д[...] рэгые амжалтатайгаар дүүр[...] рэгтэ туhалба»—гэжэ преам[...] тэмдэглэхые гуйhан байгаа. [...] скэ делегациин түлөөлэгшэ [...] болбол дайн сэрэгэй дүүрэ[...] Венгриин баримталhан по[...] тон зүб сэгнэлтэ үгэhэн бол[...] энээн тухай преамбула соо [...] нэмэлтэ оруулhанай хэрэггү[й] мэдүүлбэ. Комиссиин чл[...] зүгhөө венгерскэ ажаглалтые [...] жээгүй байhан хадань, тэрэ[...] тангүй үлэбэ.

Румынида хамаатай поли[...] ба территориальна асуудал[...] шаа оруулагдаhан заhабари[...] адляар австралийска дел[...] оруулhан заhабаринуудые [...] үзэхэ хэрэгтэ комисси оробо[...] ралиин түлөөлэгшэ өөрынгөө [...] риие зүбшэн хэлсэлгэдэ т[...] гөөр оруулха hэдэлгэ гаргаб[...] хэ зууураа энэ заhабарие ге[...] на комиссида хаража үзэх[...] да дамжуулан үгэхые дур[...] Тиихэдэнь Великобританиин [...] ци тэрэниие зүбшөөhэн байна.

Советскэ делегациин үмэн[...] хэлэхэдээ, Гусев болбол п[...] рын дүрим заабариин ёhоо[...] нэгэн комиссида хабаадаха [...] ринуудые уридшалан хэлсэ[...] хаража үзэхэ гээшэ гене[...] комиссиин уялгада орохогүй [...] жэ хэлэбэ. «Бидэнэр хадаа [...] ренцеэр баталаглаhан проце[...] дүрим заабариие баримталх[...] радханабди. Австралийска [...] циин заhабари энэ комиссид[...] лагдаhан хадань, тэрэниие [...] хаража үзэхэ хэрэгтэй» гээд [...] хэлэбэ. Советскэ делегадай [...] жые Чехословакиин ба Югос[...] түлөөлэгшэд hайшаан дэмжэ[...] гаа.

Тус комиссиин заседани [...] лэ забhарлалга хэбэ

ИТАЛИДА ХАМААТАЙ Э[КОНО]МИЧЕСКА АСУУДАЛ[...] ТУШАА КОМИССИ[...]

ПАРИЖ, августын 24. (Т[АСС-эй] тусхай корр.). Италида [...] экономическа асуудалнууд [...] комисси мүнөөдэр хахад [...] хойто тээ эб найрамдалай [...] рой проектын экономическа [...] тьянуудые уридшалан зүбш[...] сэжэ эхилхэ ёhотой байгаа. [...] делегацинуудай оруулhан за[...] нууд ба дурадхалнууд туха[й] миссиин бүхы членүүдтэ үш[...] дээсэгдээдүй байшоо, гэхэ [...] эдэ заhабаринууд ба дура[...] дые оруулха болзор бүри а[...] 20-ой хахад hүни дүүрэhэн [...] юм. Тэрээн дээрэhээ комисс[...] дэн олон членүүд бүхы ма[...] нуудые абаха саг хүртэр тус [...] даниие хойшолуулха гэhэн [...] табиба.

Зүгөөр, Франциин ба США [...] лөөлэгшэд репарацинууд [...] асуудалые зүбшэн хэлсэхые [...] гүйгөөр, репарацинууд тушаа [...] комитет бии болгохые ду[...] Тэдэниие Великобританиин [...] лэгшэ дэмжэhэн байна.

Советскэ делегациин тү[...] Вышинский энэ дурадхалые [...] шаажа арсаха зууураа, ре[...] нууд тушаа подкомитедые б[...] гохо тухай асуудалые энээ[...] делегацинуудай оруулhан за[...] нууд ба дурадхалнуудые [...] хэлсэхэ дээрээ шиидхэбэл [...] байха гэжэ зааба.

Ойро зуура буляалдаата [...] болоhоной эсэстэ подко[...] байгуулхагүй гэhэн шиид[...] гаргагдаа.

ТАНЮГ АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

БЕЛГРАД, августын 25. (ТАСС) «Эли ушаралнуудай hүүлээр ямаршье зүбшөөрэлгэгүйгөөр ба уридшалан мэдүүлэнгүйгөөр английска ба американска самоледууд үдэр бүри югославска территори дээгүүр ниидэhэн байна» гэhэн тухай Танюг агентствын этигэлтэй источнигуудта түшэг бариhан мэдээсэл мүнөөдэр хэблэгдэhэн байна. Агентствын мэдээсэл соо заагдаhанай ёhоор августын 10-hаа 20 хүртэр английска ба американска сэрэгэй 100 самоледууд, тэдэнэй 91-иинь байлдаанай, тэдэнэй тоодо 34 [истреби]тель, 57 бомбардировщигууд [юго]славска территори дээгүүр [нииhэн] байна. Гансал августын 13-[нд Юго]славиин территори дээгүүр [...] лет ниидэhэн байна. Тэдэнэ[й ...]иинь байлдаанай, 9-иинь [истреби]тельнүүд ба 22-иинь бомба[рдировщ]игууд байгаа. Августын [...] югославска территори дээг[үүр ...] самолет ниидэжэ, тэдэнэй 2[...] ребитель ба 11-нь бомбард[ировщи]гууд байба.

Горнингендэхи шатарай турнир

ГААГА, августын 24. (ТАСС) Мүнөөдэрэй уласхоорондын шатарай турнирай арбадахи тур болоо. Ботвинник Эйве хоёрой наадахые hонирхоhон хоёр мянгаhаа дээшэ хүн зон залые дүүргэбэ. Энэ парти нилээд хурсаар ябуулагдаhан ба тэнсэжэ дүүрэбэ.

Тэрэшэлэн Флор Смыслов хоёрой парти тэнсэжэ дүүрэбэ.

Гроссмейстер Болеславс[кий гэг]шэ бельгиец Океллидэ наадажа илалта туйлаhан [...] Нейдорф Яновскиие шүүбэ.

Тиигээд арбадахи турай [hүүлээр] 9 очкотой Михаил Ботвинн[ик тү]рүүлhэн хэбээрээ. Эйзе 7,5 [очкотой,] Смыслов 7 очкотой.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИН[...]

[...]ИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26 (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской [...] сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и перевода—4-52 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

Н—00686. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж